

รายงานการวิจัย
เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก
ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

(Developmentally Appropriate Practice: DAP)

A Study of Factors that Affect the Development of Children at
Child Care Centers in Nakhonnayok Province According to
Developmentally Appropriate Practice: DAP

นางสาวรวี ศิริปริชยากร
ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร. ขวัญใจ จริญญาทัศน์กร
ผศ. ดร. ชัยยศ ขาวระนอง

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รายงานการวิจัย
เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก
ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ
(Developmentally Appropriate Practice: DAP)
A Study of Factors that Affect the Development of Children at
Child Care Centers in Nakhonnayok Province According to
Developmentally Appropriate Practice: DAP

นางสาวรวี ศิริปริชยากร
(คณะครุศาสตร์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก)
ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร. ขวัญใจ จริญญาทัศน์กร
(คณะครุศาสตร์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก)
ดร. ชัยยศ ขาวระนอง
(คณะครุศาสตร์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก)

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ปีงบประมาณ 2558)

หัวข้อวิจัย	การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP)
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางสาวรวี ศิริปริชยากร ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร. ขวัญใจ จรรย์ทัศน์กร ดร. ชัยยศ ชาวระนอง
หน่วยงาน	คณะครุศาสตร์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2559

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายก และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายกต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก จำนวน 362 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ได้แก่ ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ด้านพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร และด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91, 0.94, 0.95 และ 0.88 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87, 0.89 และ 0.90 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของชุดตัวแปรอิสระด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคัลของการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) มีค่าเท่ากับ 0.41, 0.37, 0.18 และ 0.10 ตามลำดับ ซึ่งในฟังก์ชันที่ 1 และฟังก์ชันที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคัลของการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ส่งผลซึ่งกันและกันได้ 2 ฟังก์ชัน โดยฟังก์ชันแรกความสัมพันธ์เกิดจากตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบประชาธิปไตย และแบบรักสนับสนุน การจัดการสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก การจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียน และชุมชน กับตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ส่วนฟังก์ชัน

ที่สองความสัมพันธ์เกิดจากตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และแบบประชาธิปไตย การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน กับตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อน้อย ทางภาษาและการสื่อสาร และทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่

Research Title	A Study of Factors that Affect the Development of Children at Child Care Centers in Nakonnayok Province According to Developmentally Appropriate Practice: DAP
Researcher	Ravee Siriprichayakorn Acting 2.Lt.Dr. Kwanjai Jariyatatkone Asst. Dr. Chaiyot Chaoranong
Organization	Faculty of Education Nakhonnayok Campus Suan Dusit Rajabhat University
Year	2016

The purpose of this research was to study the development of early childhood students and analyze factors that affected their development at child care centers in Nakonnayok province. The study group was the 362 students aged 3 to 5 studying at child care centers in Nakonnayok province. The research evaluated the developmentally appropriate practice of gross motor development, fine motor development, language and communication development and social and emotional development with reliabilities of 0.91, 0.94, 0.95 and 0.88, respectively. The factors that affected the development of early childhood students were nurturing, learning environment and learning activity which had reliabilities of 0.87, 0.89 and 0.90, respectively. Statistics used in this research was Canonical correlation analysis.

The research findings indicated the following:

1. The basic statistics of factors which were nurturing, learning environment and perceived learning activity overall contributed to developmentally appropriate practice at a high level of appropriateness.
2. The Canonical correlation of factors which were nurturing, learning environment and learning activity that affected the development of early childhood students were equal to 0.41, 0.37, 0.18 and 0.10, respectively. The first function and the second function were significantly correlated at 0.01. However, the relationship of the third function and the fourth function were not statistically significant.
3. The weight of importance of the Canonical correlation on factors which were nurturing, learning environment and learning activity that contributed to developmentally appropriate practice affected two functions. The first function was related to nurturing, learning environment and learning activity. However, the second function was related to only nurturing and learning environment.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสวนดุสิต และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง นครนายก ที่ให้การสนับสนุนทุนสำหรับการทำวิจัยฉบับนี้

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพรรณ ธีรพงศ์ และ ดร. นิฤมล สุวรรณศรี อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และ ดร. กันตวรรณ มีสมสาร ที่สละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ ขอขอบพระคุณว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร. ขวัญใจ จริญญาทัศน์กร สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนการตรวจและแก้ไขงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ที่ให้โอกาสในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย
2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	9
หลักของพัฒนาการ	11
พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก 0 – 5 ปี	12
การปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (DAP)	16
ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู	18
ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม	22
ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
สมมติฐานการวิจัย	32

	หน้า
บทที่ 3	
   วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4	
   ผลการวิจัย	37
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก	38
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน	42
ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน	53
ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล	54
ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอล	55
บทที่ 5	
   สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	67
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	68
บรรณานุกรม	69
บรรณานุกรมภาษาไทย	70
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	72
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก บันทึกข้อความ	75
ภาคผนวก ข แบบประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน	79
ภาคผนวก ค แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	84
ประวัติผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
4.1	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลพื้นฐานของเด็ก	39
4.2	ค่าสถิติพื้นฐานของชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	43
4.3	ค่าสถิติพื้นฐานของด้านการอบรมเลี้ยงดู	44
4.4	ค่าสถิติพื้นฐานของด้านสภาพแวดล้อม	47
4.5	ค่าสถิติพื้นฐานของด้านการจัดการเรียนรู้	49
4.6	ค่าสถิติพื้นฐานของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	51
4.7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	54
4.8	สหสัมพันธ์คานอนิคอระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 ด้าน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทั้ง 4 ด้าน	55
4.9	ค่าน้ำหนักความสำคัญคานอนิคอระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	56

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
4.1	ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล	57

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เด็กในช่วงปฐมวัยหรือตั้งแต่แรกเกิดจนอายุถึง 8 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดสำหรับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทุกๆด้าน เด็กที่มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของชีวิตที่ดีในอนาคต ในปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่มีเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว ที่ผู้ปกครองต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านจึงมีแนวโน้มต้องพึ่งพาสถานรับเลี้ยงเด็กอนุบาลเลี้ยงดูแทนมากขึ้น จากการศึกษาของ จีราพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2542) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการจากสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ ต้องการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน ไม่มีผู้ดูแลเด็กที่บ้าน และเสียค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าการจ้างคนมาดูแลเด็กที่บ้าน ตามลำดับ ดังนั้นสถานรับเลี้ยงเด็กที่ดีต้องมีปัจจัยสนับสนุนเพื่อก่อให้เกิดคุณภาพบริการที่ดีซึ่งนำไปสู่พัฒนาการที่ดีของเด็ก (กุลศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เตชะคุปต์, 2544)

กรมวิชาการ (2546) กล่าวถึงเด็กปฐมวัยว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม การจัดให้ได้รับการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในทางที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่มีคุณค่าถือว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เด็กปฐมวัยจะต้องได้รับความรัก ความอบอุ่น ความดูแล ความใกล้ชิด ความเข้าใจ รวมทั้งให้การพัฒนาไปพร้อมกันทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กแต่ละคน โดยต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้เด็กได้เรียนรู้จากการสังเกต การคาดคะเน และประมวลทักษะต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรงผ่านการเล่น การสำรวจ และการลงมือกระทำด้วยตนเองโดยผ่านกิจกรรมบูรณาการที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการให้บริการทางการศึกษาขั้นต้นที่รัฐมุ่งจัดให้เด็กในวัยแรกของชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการวางรากฐานการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคต เด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต ความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติขึ้นอยู่กับศักยภาพของประชากรเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาที่ต้องร่วมมือกันพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพ นั่นคือ การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ ซึ่งสถาบันที่ทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุดในปัจจุบันคือ สถาบันครอบครัว โรงเรียน และสถาบันศาสนา แต่ในสภาวะปัจจุบัน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจบีบบังคับ พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านทำให้เวลาอบรมสั่งสอนน้อยลง และก่อให้เกิดปัญหาหลายด้านตามมา หน้าที่นี้จึงตกอยู่กับครูหรือครูผู้ดูแลเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อพัฒนาให้เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งสติปัญญา ร่างกาย และความฉลาดทางอารมณ์ ผู้ที่ทำงานกับเด็กปฐมวัยจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดูแลและให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ผู้ที่ทำงานกับเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นครู หรือครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย Bredekamp (2010) ได้กล่าวถึงความหมายของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmental Appropriate Practice: DAP) คือ การสอนที่เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ ความสามารถ และความสนใจของเด็ก ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ทั้งยังช่วยให้เด็กก้าวผ่านสิ่งท้าทาย และปฏิบัติภารกิจได้บรรลุตามเป้าหมายที่ทำให้เด็กมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งพื้นฐานที่สำคัญในการสอนเด็กปฐมวัย คือการทำให้เด็กมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ได้ผลที่ดีที่สุด ดังนั้นสำหรับผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยสิ่งสำคัญที่สุดคือการรู้ว่าเด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการอย่างไร เพราะการรู้จักเด็กมากเท่าไร ก็จะทำงานได้สอดคล้องกับวิธีการคิดและการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนี้การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ สำหรับเด็กวัยอนุบาลหรือระดับปฐมวัย เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและการให้เนื้อหา สื่ออุปกรณ์กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมกับระดับ พัฒนาการของเด็ก และความพร้อมของแต่ละคน โดยมีงานวิจัยในสาขาต่างๆ เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ มานุษยวิทยา ทางวัฒนธรรม การศึกษาปฐมวัยและงานวิจัยพื้นฐานทางสมองต่างๆ ทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ที่ก้าวหน้ามากขึ้นเกี่ยวกับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดแนวทางการปฏิบัติที่ เหมาะสมกับพัฒนาการของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education Of Young Children: NAEYC) ที่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก (Novick, 1996)

หลักที่ควรนำมาพัฒนาในการทำงานกับเด็กปฐมวัยตามความคิดของ Bredekamp (2010) มีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

- 1) มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
- 2) มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน
- 3) มีข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

ซึ่งผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยควรมีความรู้และข้อมูลทั้งสามประการเพื่อนำมาพัฒนาและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ นอกจากนี้ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักทั้ง 3 ประการว่ามีปฏิสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อกัน ดังนั้นจึงในการทำงานกับเด็กปฐมวัย ครูหรือครูผู้ดูแลเด็กจะพิจารณาในแต่ละประเด็นเท่านั้นไม่ได้

ในสังคมไทยยุคปัจจุบันนี้ บทบาทครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก พ่อแม่ซึ่งคอยทำหน้าที่ในการดูแล เลี้ยงดูเด็ก เปลี่ยนบทบาทออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ในการยังชีพและเลี้ยงครอบครัว โดยภาระในการดูแลเด็กจึงตกไปอยู่ยังองค์กรอื่นในสังคมที่มีอยู่และทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กทดแทน ซึ่งองค์กรเหล่านี้ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาการเด็ก ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน เป็นต้น พ่อแม่แต่ละคนมีความคาดหวังเกี่ยวกับองค์กรที่เลี้ยงดูเด็กทดแทนแตกต่างกันออกไป บางคนหวังว่าบุตรธิดาจะได้รับการดูแลให้อบอุ่น ปลอดภัยและเป็นสุข บางคนหวังว่าลูกจะอ่านออกเขียนได้ในขณะที่อีกหลายๆ คนไม่เคยมีความคาดหวังอะไรจากองค์กรเหล่านั้นทั้งสิ้น เพียงต้องการให้มีคนเลี้ยงดูเด็กทดแทนเมื่อตนต้องประกอบอาชีพการงานเท่านั้น ครูผู้สอนนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูเป็นผู้ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่โรงเรียน ส่วนพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ส่งเสริมสร้างสรรค์เด็กอยู่ที่บ้าน ซึ่งบ้านและโรงเรียนจะมีส่วนสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันมากที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย

การอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาการเด็ก Diana Baumrind (1971) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย, เบิร์กลีย์ เป็นผู้หนึ่งที่สนใจศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอย่างจริงจังและได้นำเสนอมิติสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรว่าประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 1) มิติควบคุมหรือเรียกร้องจากบิดามารดา
- 2) มิติการตอบสนองของความรู้สึกเด็ก

จากการผสมผสาน 2 มิติ ทำให้ Baumrind จัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (ควบคุมและตอบสนองความรู้สึกเด็ก)
- 2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (ควบคุมแต่ไม่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก)
- 3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (ไม่ควบคุมแต่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก)

ต่อมา Maccoby and Martin (1983) ได้เพิ่มเติมรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบที่ 4 คือ

- 4) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (ไม่ควบคุมและไม่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก)

ซึ่งจากการประมวลงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศของ ดุลยา จิตตะยโสธร (2552) พบความสอดคล้องกันว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีประสิทธิภาพสามารถหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม มีความสามารถในการกำกับตนเอง และมีความฉลาดทางอารมณ์ คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ด้วยเหตุนี้การอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบของครอบครัวเด็กแต่ละคนจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน

เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว มีความอยากรู้อยากเห็น และเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ประสบการณ์รอบตัว การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เด็กในวัยนี้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งตามหลักมาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547) ได้กล่าวไว้ว่า “บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่ สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้ อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือ การอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงย และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่โล่งหรือเปียก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก”

นภเนตร ธรรมบวร (2544) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนที่เหมาะสม ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ครูวางไว้ สำหรับ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนนั้น ควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือมุมต่างๆ เช่น มุมภาษา ซึ่ง รวมถึงหนังสือนิทานต่างๆ และเทปสำหรับให้เด็กฟังนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ มุมบาทสมมติ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมดนตรี มุมคอมพิวเตอร์ มุมวิทยาศาสตร์ และมุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกควรจัดให้มีสนามเด็กเล่น และมีอุปกรณ์เครื่องเล่นต่างๆ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความ ปลอดภัยเป็นหลัก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่หลากหลาย Good (1973) ได้กล่าวถึงประสบการณ์ หรือ Experience ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือเห็นสิ่งต่างๆ หรือกระบวนการของจิตใต้สำนึกในการรับรู้ถึงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยการมีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเหล่านี้เองทำให้ได้รับความรู้และเกิดทักษะขึ้น

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม บทบาทสำคัญอยู่ที่สถานศึกษาและครูในการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสม ตามคำกล่าวของ Bloom (อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542 หน้า 117) ที่พูดถึงการจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภายใต้ภาวะที่เหมาะสม สามารถลดความแตกต่างระหว่างบุคคลให้หมดไปได้ ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมนั้นประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ ลักษณะของผู้เรียน การสอน และผลของการเรียนรู้ โดยสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม คือ การคำนึงถึงความรู้ดั้งเดิมที่เป็นพื้นฐานไปสู่การให้ความรู้ การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนด้วยวิธีการหรือสิ่งเร้าที่เหมาะสม การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครนายกในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 125 แห่ง ใน 4 อำเภอ มีผู้ดูแลเด็กเล็ก 201 คน เด็กอนุบาลและเด็กเล็ก รวม 3,825 คน (โครงการความร่วมมือ ทางวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ได้เปิดสอนในระดับปฐมวัยมีเด็กตั้งแต่อายุ 2 – 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเน้นการจัดการศึกษาแบบเตรียมความพร้อม เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้พัฒนาได้เป็นไปตามศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และในขณะเดียวกันผู้ปกครองระดับปฐมวัยนี้ก็มีความต้องการและเข้าใจว่าการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ครูผู้สอนจะต้องเน้นการส่งเสริมทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย การอ่าน คัด เขียน และต้องการให้ลูกอ่านออกเขียนได้ เพื่อจะสอบเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งพบว่ายังมีความพร้อมไม่แตกต่างกันมากนัก สภาพปัญหาที่พบยังเป็นปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของผู้บริหาร (กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล, 2539) และจากสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ทราบ บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเองทำให้ขาดแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย และมีจุดอ่อนด้านบุคลากร คือ ส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาและอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่น (กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2552)

การนำแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ มาใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดการเพิ่มประสบการณ์ทางการศึกษาที่มีคุณค่าต่อเด็ก โดยการเชื่อมโยงความรู้ทางพัฒนาการเด็ก สู่การปฏิบัติทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ย่อมมีคุณลักษณะพื้นฐานร่วมกันคือ ความปลอดภัยและการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญาและภาษาของเด็กแต่ละคน และการคำนึงถึงความต้องการของครอบครัวด้วย (Bredekamp and Copple, 1997)

สมาคมปฐมวัยแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NAEYC) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) นั้นเกี่ยวกับสวัสดิภาพและการศึกษาของเด็กที่มีพื้นฐานจากข้อมูลความรู้ที่สำคัญอย่างน้อยที่สุด 3 ประการ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะของมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับอายุโดยสามารถคาดการณ์ได้ภายในช่วงอายุหนึ่งเกี่ยวกับกิจกรรม สื่ออุปกรณ์ หรือประสบการณ์ที่ปลอดภัย มีผลดีต่อสุขภาพ น่าสนใจ ประสบความสำเร็จและมีความท้าทายต่อเด็ก
2. ความรู้เกี่ยวกับจุดแข็ง ความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละคนภายในกลุ่มเพื่อประยุกต์ใช้และตอบสนองต่อความแตกต่างรายบุคคล
3. ความรู้เกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่เพื่อทำให้มั่นใจว่าประสบการณ์ในการเรียนรู้มีความหมาย มีความเกี่ยวข้องและเคารพต่อการมีส่วนร่วมของเด็กและครอบครัว

นอกจากนี้ ยศวีร์ สายฟ้า (2555) ยังกล่าวถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (DAP) ว่า ปัจจุบันการประยุกต์ใช้แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ หรือ DAP ภายใต้บริบทการศึกษาไทยนั้นเริ่มสามารถทำได้ เนื่องจากการศึกษาไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (DAP) อยู่แล้ว ดังเห็นได้จากในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาชาติในมาตรา 6 ความว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และแนวคิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (DAP) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบหนึ่งในแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) นั่นคือการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเนื้อหาในองค์ประกอบนี้ระบุชัดเจนถึงการเตรียมแหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่มีคุณภาพ มีจำนวนเพียงพอ และตรงตามความสนใจของผู้เรียน และยังส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งโรงเรียน ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความถูกต้องตามหลักการ มีความเหมาะสมและคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายก

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก จำนวน 125 ศูนย์รวมจำนวน 3,825 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) จากการคำนวณด้วยวิธีของ Taro Yamane ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 362 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กชั้นปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู
  - แบบประชาธิปไตย
  - แบบรักสนับสนุน
  - แบบใช้เหตุผล
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
  - การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก
  - การจัดสภาพแวดล้อมภายใน
3. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้
  - การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
  - การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน

ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการของเด็กชั้นปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดนครนายก ได้แก่

1. พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่
2. พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย
3. พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร
4. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านวุฒิภาวะ (maturity) ของอวัยวะระบบต่างๆ ทำให้เพิ่ม ความสามารถของเด็กในการทำหน้าที่ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำสิ่งที่ยากและซับซ้อนยิ่งขึ้นได้ ตลอดจนการเพิ่ม ทักษะใหม่และความสามารถในการปรับตัว ในสถานะใหม่ได้ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย
- 2) พัฒนาการด้านสติปัญญา
- 3) พัฒนาการด้านอารมณ์
- 4) พัฒนาการด้านสังคม

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี และมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) หมายถึง การสอนที่เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ ความสามารถ และความสนใจของเด็ก ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ทั้งยังช่วยให้เด็กก้าวผ่านสิ่งท้าทาย และปฏิบัติภารกิจได้บรรลุตามเป้าหมายที่ทำให้เด็กมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งพื้นฐานที่สำคัญในการสอนเด็กปฐมวัย คือการทำให้เด็กมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ได้ผลที่ดีที่สุด

4. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเลี้ยงดูเด็ก พึ่งปฏิบัติต่อเด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ให้ได้รับการตอบสนองความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเพียงพอ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก การถ่ายทอดวัฒนธรรม ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความหวังของสังคม

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ตรงจากการอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมความเป็นอิสระ การตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการ ควบคุมตนเอง รวมถึงการค้นพบโดยการเล่น นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความ สนุกสนาน และปลอดภัย

6. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนและดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ระหว่างครูและเด็ก และระหว่างเด็กและเด็กให้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบข้อมูลด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยตามพัฒนาการแต่ละด้านและสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการภายใต้บริบทการศึกษาไทย
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการที่เหมาะสมให้กับเด็กภายใต้บริบทการศึกษาไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) มีดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
2. หลักของพัฒนาการ
3. พัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก 0 – 5 ปี
4. การปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (DAP)
5. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู
6. ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม
7. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2545) ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดในลักษณะของการดูแล และให้การศึกษาแก่เด็กให้ได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีหลักการจัดการดังนี้

1. จัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภทที่มีอายุ 3 – 5 ปี
2. พัฒนาเด็กโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. จัดประสบการณ์ที่เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. พัฒนาเด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
6. พัฒนาเด็กโดยให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยได้กำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการวางพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้านของบุคคล พื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมการพัฒนาทางกายที่ต้องเจริญเติบโตเต็มที่ตามวัยและมีความแข็งแรงสมบูรณ์ พัฒนาการทางสติปัญญาที่เด็กเกิดการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์พร้อมทั้งส่งเสริมการคิด พัฒนาการทางสังคมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับวัย (อภิชาติ นุ่มมีศรี, 2556)

NAEYC (2009) ได้นำเสนอยุทธศาสตร์การสอน ซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสามารถนำไปปรับใช้ได้ 10 ประการ เพื่อ ประสิทธิผลของการสอน และพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยต่อตัวเด็ก

1. การยอมรับสิ่งที่เด็กทำและพูด
2. การสนับสนุน ให้ทำอะไอย่างต่อเนือง และด้วยความมานะพยายามมากกว่าการพูดกล่าว ยกยอ และประเมินสิ่งที่เด็กทำเท่านั้น
3. การให้ข้อมูล ย้อนกลับที่ตรงประเด็น มากกว่าการวิจารณ์ทั่วไป
4. การเป็นแบบอย่าง ให้แก่เด็กในเรื่องทัศนคติ วิธีการ แก้ปัญหาและการประพฤติปฏิบัติต่อบุคคลอื่น แสดงให้เด็กเห็นมากกว่าเป็นเพียงการบอก
5. การสาธิตวิธีการทำที่ถูกต้อง
6. สร้างสรรค์และเพิ่มความท้าทาย เพื่อให้เด็กได้ทำอะไรก้าวไปขึ้นหนึ่งจากที่เคยทำ
7. การถามคำถาม ที่ช่วยกระตุ้นความคิดของเด็ก
8. การให้ความช่วยเหลือ ด้วยการให้แนวทางที่จะช่วยให้เด็กทำงาน ต่อไปได้จากพื้นฐานความสามารถในปัจจุบัน
9. การให้ข้อมูล ด้วยการให้ข้อมูลความจริงต่อเด็กโดยตรง
10. การให้แนวทาง สำหรับการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของเด็ก

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจน การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยมีหลักการเพื่อ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ และสร้างรากฐานชีวิตให้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ในหลักสูตรยังได้เสนอไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการวางรากฐานชีวิตของมนุษย์

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เน้นหลักการพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย โดยให้บุคคลในครอบครัวและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. หลักของพัฒนาการ

Gesell (1940) กล่าวถึง พัฒนาการของเด็กว่าเป็นไปตามธรรมชาติตามอายุของเด็กเมื่อถึงวันนั้น เด็กจะแสดงพฤติกรรมต่างๆได้โดยไม่ต้องไปเร่งหรือฝึกเด็ก พ่อแม่ควรให้อิสระเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ นอกจากนี้เขายังได้ศึกษาความสามารถของเด็กตามแบบธรรมชาติ โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กตั้งแต่ แรกเกิดจนเติบโตเต็มที่ และได้สรุปผลการศึกษาเอาไว้ว่า ความสามารถของเด็กมีเป็นระยะและขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและมีความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากสภาพความพร้อมทางร่างกายได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อมกระดุก และประสาทต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลง

ซึ่งพัฒนาการตามหลักของ Gesell สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) **พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior)** เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด และชี้ถึงวุฒิภาวะ ซึ่งประกอบด้วย Gross motor และ Fine motor ซึ่งพิจารณาจากการทรงตัวของศีรษะ

การชันคอได้ การนั่ง การกำหีบสิ่งของ ซึ่งพฤติกรรมนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการเจริญเติบโตของระบบประสาทส่วนกลาง

2) **พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Adaptive Behavior)** เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก และบ่งชี้ถึงความสามารถในการประสานงาน ระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก (Motor Sensory co-ordination) เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือของเด็กในการใช้มือ (Co-ordination of eyes and hands is reaching and manipulation)

3) **พฤติกรรมทางด้านการสื่อสาร (Language Behavior)** เป็นความสามารถที่ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด และชี้ถึงขั้นการเจริญของอวัยวะที่เกี่ยวกับการเปล่งเสียงและสมองส่วนที่ควบคุมการพูด นอกจากนี้ พฤติกรรมทางด้านการสื่อสารยังบอกถึงความสามารถในการแสดงออกซึ่งความต้องการของเด็ก โดยศึกษาจากความสามารถของเด็กในการแสดงออกถึงความเข้าใจ และ ความสามารถในการเปล่งเสียงจนกว่าเด็กจะพูดได้ รวมทั้งการเข้าใจเสียง คำพูดตลอดจน ท่าทาง อากัปกิริยา Body Language of Gesture) ด้วย ทั้งนี้เป็นที่เข้าใจกันแล้วว่า อวัยวะรับเสียงจะต้องปกติ

4) **พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (Personal-Social Behavior)** เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็ก ระหว่างบุคคลกับบุคคลและบุคคลกับกลุ่มภายใต้ภาวะแวดล้อม และสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของสมองและระบบการเคลื่อนไหวประกอบกัน เป็นการปรับตัวระหว่างบุคคลกับกลุ่มโดยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมประเพณีของภาวะแวดล้อมที่เด็กดำรงชีวิตอยู่ และความสามารถของเด็กในการเรียนรู้เพื่อที่จะปรับตัว ต้องอาศัยปัจจัยการเจริญเติบโตในตัวเด็กเอง (Intrinsic Growth Factor) คือ ขั้นการเจริญของสมอง และระบบการเคลื่อนไหว (Neuro – Motor Maturity) ซึ่งจะทำให้เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี ของ Gesell นั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้แบบผสมผสานกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากพัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการที่ประสานสัมพันธ์กันทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ ดังนั้นการพัฒนาคิดจึงต้องพัฒนาไปพร้อมๆกันทุกด้าน ดังนั้นความรู้ด้านพัฒนาการเด็กจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดูแลเด็ก การศึกษาพัฒนาการในเด็กย่อมเป็นประโยชน์ในกรณีที่พบว่าเด็กมีพัฒนาการที่เบี่ยงเบนจากปกติ ก็จะสามารถตรวจพบได้อย่างรวดเร็วและให้ความช่วยเหลือเด็กได้ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของพ่อแม่เด็กได้ด้วยความมั่นใจ

3. พัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก 0 – 5 ปี

พัฒนาการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว

จุฑามาส วรชติกำจร (2556) ได้กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อว่าคือ การเคลื่อนไหว และการทรงท่า แบ่งเป็นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และการเคลื่อนไหว การพัฒนาด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และการแก้ปัญหา ซึ่งการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้แก่ การเคลื่อนไหวของแขนและขา ส่วนการพัฒนาด้าน กล้ามเนื้อมัดเล็กและการแก้ปัญหา หมายถึงการเคลื่อนไหวของมือและนิ้วมือ มนุษย์เริ่มมีพัฒนาการด้าน กล้ามเนื้อตั้งแต่ออยู่ในครรภ์มารดาและมีการปรับเปลี่ยนได้ตลอดชีวิต

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่

ทารกจะพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะปีแรกของชีวิต โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะนั่ง ทารกจะสามารถนั่งได้โดยมีคนจับ เมื่ออายุประมาณ 3-4 เดือน และเมื่ออายุประมาณ 6-8 เดือนทารกจะสามารถนั่งได้เองและอาจนั่งได้ นานถึง 10 นาที

2. ระยะคลานและคืบ ทารกจะขยับตัวเตรียม เคลื่อนที่ประมาณ 4 เดือนทารกบางคนสามารถเคลื่อนที่ได้โดยการคืบตั้งแต่ 6 สัปดาห์ ในประเทศไทยหรือในประเทศที่มีอากาศร้อน แต่ในประเทศหนาวทั่วไป เด็กจะเริ่มเคลื่อนที่โดยการคลานเลย สาเหตุ อาจเป็นเพราะเครื่องแต่งกายที่เด็กต้องแบกไว้ เด็กจึงคืบไม่ได้ สำหรับอายุเฉลี่ยที่ทารกสามารถคลานได้คือ 34 สัปดาห์ และจะเริ่มยืนเมื่อประมาณ 40 สัปดาห์

3. ระยะเดิน ทารกจะเริ่มหัดเดินโดยการเกาะ โต๊ะ เก้าอี้ หรือคน ลูกขี้ยืนเอง และอาศัยการช่วยเหลือของผู้ใกล้ชิด เมื่อเด็กพร้อมที่จะเดินแล้ว การฝึกจะช่วยให้เด็กเดินได้คล่องขึ้น เด็กจะเริ่มเดินเมื่ออายุประมาณ 12 เดือนหรือก่อนหลังนี้เล็กน้อย

ถ้าพิจารณาการเคลื่อนไหวของทารก โดยปกติจะเคลื่อนไหวด้วยร่างกาย คอ ไหล่ ข้อศอก ก่อน และเมื่อโตขึ้นทักษะต่าง ๆ ก็จะพัฒนาขึ้นตามลำดับ การเคลื่อนไหว ของทารกนั้นเริ่มด้วยการเสริมสร้างของกล้ามเนื้อ เมื่อทารกหัดเดินนั้นทารกจะ พัฒนาการใช้มือและขา ดีขึ้นตามลำดับเช่นกัน ในระยะนี้ เขาจะชอบปีนป่ายเพราะมีความพร้อมแล้ว ถ้าพิจารณาการเคลื่อนไหวของทารก โดยปกติจะเคลื่อนไหวด้วยร่างกาย คอ ไหล่ ข้อศอก ก่อน และเมื่อโตขึ้นทักษะต่าง ๆ ก็จะพัฒนาขึ้นตามลำดับ การเคลื่อนไหว ของทารกนั้นเริ่มด้วยการเสริมสร้างของกล้ามเนื้อ เมื่อทารกหัดเดินนั้นทารกจะ พัฒนาการใช้มือและขา ดีขึ้นตามลำดับเช่นกัน ในระยะนี้ เขาจะชอบปีนป่ายเพราะมีความพร้อมแล้ว ของเล่น ที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ ได้แก่ รถสามล้อ หรือ รถขี้นกเล็ก ๆ ที่สำหรับปีนป่ายและของเล่น ประเภทรูปต่อชนิดชนิดต่าง ๆ หรือของเล่นที่พัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เมื่อเด็กก้าวเข้าสู่ปฐมวัย โครงกระดูก กะโหลก และระบบประสาท จะเริ่มพัฒนา จำนวน และขนาดของกระดูกเพิ่มขึ้นและแข็งแรงขึ้น

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและการแก้ปัญหา

กล้ามเนื้อมัดเล็กหรือกล้ามเนื้อบริเวณมือ และนิ้วมือ มีพัฒนาการในทิศทางจากลำตัวไปสู่ส่วนปลาย คือเริ่มจากไหล่ แขน ไปสู่มือและนิ้วมือ ซึ่งความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้น Gesell (1995) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กมีการเรียนรู้หลายขั้น โดยขั้นแรกทารกใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ 4 นิ้ว ติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ๆ สันมือ ต่อมาจะเลื่อนไปใช้ใจกลางมือแล้วใช้หัวแม่มือค่อยๆ เลื่อนมาจับ ขั้นสุดท้ายคือการหยิบของด้วยนิ้วหัวแม่มือกับปลายนิ้ว นอกจากนี้ Gesell ยังตั้งข้อสังเกตว่า การควบคุมปฏิบัติการของกล้ามเนื้อของคนเรามี พัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้า ที่เรียกว่า Cephalo-Caudal Sequence คือ หันศีรษะไต่ก่อนชัน คอ แล้วจึงคว่ำ คืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่งตามลำดับ ส่วนพัฒนาการการควบคุม ปฏิบัติการกล้ามเนื้อเริ่มจากใกล้ลำตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal Sequence เช่น ที่แขนขา ทารกบังคับการเคลื่อนไหวแกว่งแขนขาไต่ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล้องก่อนมือและใช้มือ คล้องก่อนนิ้ว ดังนั้นเด็กเล็กๆ เมื่อต้องการจับอะไรจะพาไปทั้งตัว ต่อมาจะยื่นออกไปเฉพาะแขน แล้วจึงใช้มือและนิ้วดังกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็กๆ เขียนหนังสือมักจะไต่ตัว

โตเพราะกล้ามเนื้อมือยังใช้ คลองไต่แต่वादแขนไปกว้างๆ ต่อมาเมื่อบังคับกล้ามเนื้อบรรลุคุณภาพแล้ว จึงสามารถเขียนตัว เล็กๆได้เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อและนิ้วได้

พัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการของภาษาพูดนั้นมีลำดับขั้นตอนตั้งแต่วัยทารกจนถึงสิ้นสุดระยะวัยเด็กตอนต้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสติปัญญา การส่งเสริม และโอกาสในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีกระบวนการต่อเนื่องมาตั้งแต่แรกเกิด โดยเริ่มจากการฟังเสียงรอบตัวและพัฒนาไปถึงขั้นการใช้คำอย่างมีความหมาย มีการใช้ประโยคยาวขึ้น จนกระทั่งเด็กสามารถใช้ประโยคที่ซับซ้อนและมีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นเป็นลำดับ ชิตาพร เอี่ยมสะอาด (2548) แบ่งพัฒนาการทางภาษาด้านทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ อายุ 3 ปี – 4 ปี

1. สนใจภาษาของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะคำสั่ง หรือคำอุทานที่ไม่สุภาพแล้วเก็บมาพูด
2. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องราวสั้น ๆ ได้
3. ตอบคำถามง่าย ๆ ได้
4. ใช้คำบุพบท บน – ล่าง ได้
5. พูดเลียนแบบจะพูดประโยคยาวมากขึ้น เช่น “หนูรักคุณครูเท่าฟ้า”
6. บอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวได้
7. ชอบพูดคนเดียวคุยกับเพื่อนในฝัน
8. ตั้งคำถามผู้ใหญ่ อะไร ทำไม
9. สนใจคำถามเกี่ยวกับการเกิด เช่น “หนูออกมาจากท้องแม่ทางไหน” และยังสนใจเรื่องความตาย เช่น “ทำไมคุณปู่จึงตาย” “คุณปู่ตายแล้วไปอยู่ที่ไหน” “คุณปู่จะทานอาหารอย่างไร”
10. บอกชื่อภาพของสิ่งของที่คุ้นเคยได้
11. ท่องคำคล้องจองหรือเพลงสั้น ๆ พร้อมกับเคลื่อนไหวได้
12. บอกความรู้สึก ความต้องการพื้นฐาน เช่น หิว ร้อน เจ็บปวด และปัสสาวะได้
13. ยังออกเสียงพูดไม่ชัดเจน เช่น ร ล ด ส

อายุ 4 ปี – 5 ปี

1. พูดคำคล้องจอง ร้องเพลงสั้น ๆ และทำท่าประกอบได้
2. สามารถเข้าใจคำพูดมากขึ้น
3. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องราวที่จะพูดเป็นประโยคต่อเนื่องได้
4. เข้าใจข้อความยาว ๆ ของผู้ใหญ่ได้ดีขึ้น และพูดประโยคที่ซับซ้อนโดยใช้คำต่าง ๆ ได้
5. บอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายหรือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว อยู่ในชุมชนและสังคม รวมทั้งเรียกชื่อวันสำคัญต่าง ๆ ได้
6. บอกความรู้สึกและความต้องการพื้นฐานได้อย่างมีความหมายมากขึ้น
7. ชักถามสิ่งที่อยู่ในใจด้วยคำถาม อะไร ทำไม อย่างไร และตอบคำถามเหล่านั้นได้
8. ใช้ภาษาถูกกาลเทศะขึ้น
9. พยายามพูดข้อความยาว ๆ โดยเลียนแบบผู้ใหญ่ในการสร้างประโยค เช่น “หนูจะอ่านหนังสือทุกวัน จะได้เก่งเหมือนพ่อ”
10. รู้จักคำประมาณ 3,000 – 6,000 คำ

11. ขอบพุดคำว่า “เพราะว่า...”

อายุ 5 ปี – 6 ปี

1. ชอบสนทนากับเพื่อนหรือผู้ใหญ่มากกว่าเล่นสิ่งของ
2. มีความสนุกสนานที่ได้สนทนา
3. บอกความต้องการพื้นฐานได้
4. อธิบายความรู้สึกและความต้องการได้อย่างเป็นเรื่องเป็นราว
5. ใช้ท่าทางประกอบในการเล่าเรื่อง
6. อธิบายภาพและเล่าเรื่องจากภาพได้
7. เล่านิทานที่เคยได้ยินหรือสิ่งที่พบเห็นได้
8. ตั้งคำถามถามผู้อื่นว่าอย่างไร
9. ตอบคำถามโดยอาศัยการรับรู้
10. ซักถามสิ่งที่สงสัยและร่วมอภิปรายหาคำตอบได้
11. ใช้คำบุพบท สันธานง่าย ได้ เช่น กับ แต่ และ เป็นต้น
12. พุดคำคล้องจอง ร้องเพลง และทำท่าประกอบได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

ความรู้สึกผูกพัน (bonding) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างแรกระหว่างผู้เลี้ยงดูและทารก เป็นความรู้สึกผูกพันที่มีขึ้นของสายสัมพันธ์ อารมณ์ของเด็กในช่วงวัยนี้ จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า และอารมณ์โกรธมีมากกว่าอารมณ์อื่นๆ เนื่องเป็นระยะที่เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พยายามฝึกฝนตนเองเพื่อให้สามารถช่วยตนเองทางสมรรถภาพของร่างกาย แต่เด็กไม่สามารถทำได้ตามใจตนเอง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ช่วยผู้ใหญ่ให้เด็กโกรธได้ง่ายๆ ผลที่ตามมาก็คือ ความหงุดหงิด ฉุนเฉียว โยเย เด็กอาจแสดงอารมณ์โกรธออกมาหลายวิธีเช่น ร้องไห้ ทูบตี ไม่สบายอารมณ์กลัวเป็นอันดับสองรองจากอารมณ์โกรธ เช่น ร้องไห้ เมื่อถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว และอารมณ์อยากรู้ อยากเห็นซึ่งเป็นอีกอารมณ์หนึ่งที่เกิดจากความต้องการรู้จักสิ่งแวดล้อม และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสติปัญญา และในช่วงปลายขวบปีแรก การมีความสนใจร่วมกับผู้อื่น (joint attention) เป็นทักษะทางสังคมที่สำคัญ ที่ควรเกิดขึ้นในช่วงวัยนี้ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จะเกิดควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านสังคม ตั้งแต่แรกเกิด ทารกสามารถแสดงอารมณ์ได้ 3 ชนิด คือ โกรธ กลัว และดีใจ ไม่ว่าจะ เป็นทารกที่มีสติปัญญาปกติหรือไม่

สุขุมล เกษมสุข (2547) ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กไว้ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ภายในบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้านทั้งในแง่ดีและไม่ดีจะเป็นรอยประทับไว้ในจิตใจของเด็ก เด็กจะเรียนรู้และเลียนแบบความสัมพันธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติในชีวิตอนาคต ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองจึงต้องเป็นแบบอย่างของลูกและเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีในหมู่สมาชิกครอบครัวเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้

2. การฝึกหัดให้เด็กรู้สึกเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นรากฐานที่สำคัญของพฤติกรรมทางสังคมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

3. การฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ และเข้าใจเรื่องมารยาทสังคม ค่านิยม (Value) และจรรยา (Moral) เป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้บุคคลมีชีวิตทางสังคมอย่างมีความสุข

4. เปิดโอกาสเด็กได้มีประสบการณ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ เมื่อเด็กได้รับโอกาสในให้มีประสบการณ์ทางสังคมก็จะยิ่งส่งผลต่อการพัฒนาการ ให้ได้คบหากับเพื่อนๆในละแวกบ้าน ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ และพาลูกเข้าสังคมของผู้ใหญ่เพื่อให้เรียนรู้การวางตัวและสร้างมิตรภาพกับบุคคลในระดับต่างๆ

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น มีหลายวิธี ซึ่งผู้ดูแลเด็กสามารถสร้างและนำมาพัฒนาเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และเหมาะกับวัย

4. การปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (DAP)

DAP หรือ Developmentally Appropriate Practice คือการปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ DAP ได้รับพัฒนาแนวคิดจากสมาคมการศึกษาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (NAEYC) จากประเทศสหรัฐอเมริกา ในปัจจุบัน DAP เป็นที่ยอมรับและนำไปสู่การจัดทำมาตรฐานการ ประกันคุณภาพ การจัดทำหลักสูตรปฐมวัย และนำไปเป็นแนวปฏิบัติในประเทศแถบเอเชียและประเทศต่างๆ ทั่วโลกด้วย

ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นครู หรือครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย Bredekamp (2010) ได้กล่าวถึงความหมายของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmental Appropriate Practice: DAP) คือ การสอนที่เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ ความสามารถ และความสนใจของเด็ก ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ทั้งยังช่วยให้เด็กก้าวผ่านสิ่งท้าทาย และปฏิบัติภารกิจได้บรรลุตามเป้าหมายที่ทำให้เด็กมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งพื้นฐานที่สำคัญในการสอนเด็กปฐมวัย คือการทำให้เด็กมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ได้ผลที่ดีที่สุด ดังนั้นสำหรับผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยสิ่งสำคัญที่สุดคือการรู้ว่าเด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการอย่างไร เพราะการรู้จักเด็กมากเท่าไร ก็จะทำงานได้สอดคล้องกับวิธีการคิดและการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนี้การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ สำหรับเด็กวัยอนุบาลหรือระดับปฐมวัย เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและการให้เนื้อหา สื่ออุปกรณ์กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมกับระดับ พัฒนาการของเด็ก และความพร้อมของแต่ละคน โดยมีงานวิจัยในสาขาต่างๆ เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ มานุษยวิทยา ทางวัฒนธรรม การศึกษาปฐมวัยและงานวิจัยพื้นฐานทางสมองต่างๆ ทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ที่ก้าวหน้ามากขึ้นเกี่ยวกับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดแนวทางการปฏิบัติที่ เหมาะสมกับพัฒนาการของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education Of Young Children: NAEYC) ที่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก (Novick, 1996)

การเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของการเรียนรู้ระหว่างช่วงปฐมวัย ทำให้เกิดแนวทางการปฏิบัติของนักศึกษาปฐมวัย การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ต้องการครูที่สามารถบูรณาการพื้นฐานความรู้ของตนเอง โดยที่ครูต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน เนื้อหาสาระของหลักสูตร วิธีการประเมินและมีวิธีการในการประยุกต์หลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับจุดแข็ง ความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ครู

จะต้องทราบคุณลักษณะเฉพาะของเด็กและครอบครัว รวมถึงการรอบรู้เกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดีด้วย (Bredenkamp & Copple, 1997)

Bredenkamp & Copple (1997) ยังกล่าวว่า การเข้าใจพัฒนาการเด็ก ทำให้ผู้ที่ทำงานกับเด็กมีความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งในด้านพฤติกรรม และช่วยขยายความรู้ความเข้าใจของสิ่งที่ประกอบกันเป็นพฤติกรรมโดยปกติของเด็ก การค้นเคยหรือการรู้จักกับพัฒนาการของเด็ก จะช่วยให้เห็นปัญหาในการทำงานกับเด็กเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์ในแต่ละกิจกรรม ที่อาจจะแสดงให้เห็นถึงตัวเด็ก และระดับของความจำเป็นในการพัฒนาเด็ก เพื่อให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ครูและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย Richard, Brown and Sanders (2002) กล่าวถึงข้อมูลไว้ในงานวิจัยว่า งานวิจัยใดที่เกี่ยวกับโรงเรียนแล้วเกิดประสิทธิผลมักพบว่า ครูนั้นใช้ยุทธศาสตร์การสอนที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทักษะของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เนื่องจากพื้นฐานของเด็กแต่ละคน ประสบการณ์ พื้นฐานทางสังคมและรูปแบบการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน การใช้วิธีการเดียวอาจจะประสบความสำเร็จกับเด็กบางคน แต่อาจจะล้มเหลวกับเด็กคนอื่น ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก ไม่ว่าจะเป็น ครู ผู้บริหารและผู้ปกครอง ต้องร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติเหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่ครูและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในหลายพื้นที่ยังไม่คุ้นเคยกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย

Hae Kyoung Kim (2011) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กของครูก่อนประจำการ และพบว่า ครูก่อนประจำการที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเมื่อได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรม ครูจะมีความเชื่อในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมากกว่าครูที่เพิ่งเริ่มต้นเข้ารับการศึกษาอบรม ถึงแม้จะมีแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการที่เฉพาะเจาะจงลงไปแต่ก็ไม่ใช่นิวความคิดของการปฏิบัติที่เหมาะสมที่เป็นอุดมคติเฉพาะเจาะจง ครูที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรม สังคม และพื้นฐานทางภาษา อาจมีความเข้าใจที่แตกต่างกัน สำหรับการนำไปประยุกต์และการนำไปใช้สู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ความเชื่อที่เกี่ยวข้องมีผลกระทบต่อการปฏิบัติของครูและการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

ด้วยเหตุนี้แนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice : DAP) จึงเสนอ วิธีการที่ครูและผู้ดูแลเด็กควรที่คำนึงถึงในการให้การดูแลเด็กปฐมวัย นั่นคือ การจัดกิจกรรมที่เน้นประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การจัดเตรียมกิจกรรมจึงควรที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักการค้นหา การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือสิ่งต่างๆ และการติดต่อสื่อสารกับเด็กวัยเดียวกัน หรือกับผู้ใหญ่ เด็กควรที่จะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตจริง และได้รับคำแนะนำด้วยวิธีการที่หลากหลาย แนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการจึงให้ความสำคัญ สนับสนุนและให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการเตรียมกิจกรรมนั้นควรให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพราะเด็กมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยมีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้นำรวมถึงการเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้อย่างเหมาะสม และเป็นแบบอย่าง และให้คำแนะนำแก่เด็ก ซึ่งเด็กเป็นผู้นำในการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ในชีวิตจริงของเด็ก และให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐาน มีการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างอิสระ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากการร่วมมือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รู้จักแก้ปัญหา

เฉพาะหน้า และเปิดโอกาสให้เด็กมีความรับผิดชอบ ซึ่งความรับผิดชอบนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ต่อไป

หลักที่ควรนำมาพัฒนาในการทำงานกับเด็กปฐมวัยตามความคิดของ Bredekamp (2010) มีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยควรเรียนรู้พัฒนาการแต่ละช่วงวัยและขั้นตอนการเจริญเติบโตของเด็ก ซึ่งความรู้นี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของงานวิจัย เพราะจะช่วยให้ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยตัดสินใจว่า ประสิทธิภาพการเรียนการสอนแบบใดที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก

2) มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน

สิ่งที่ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็กแบบเฉพาะเจาะจง จะช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอน และดูแลเด็กแต่ละคนได้เหมาะสมเป็นรายบุคคล นอกจากนี้การสังเกตพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอในการเล่นของเด็กและการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และกับผู้อื่น จะช่วยให้ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยเรียนรู้เกี่ยวกับความสนใจ ความสามารถและ ความคืบหน้าทางพัฒนาของเด็กแต่ละคน

3) มีข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยจะต้องพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวของเด็กและค่านิยมที่ครอบครัวของเด็กมี รวมทั้งความคาดหวังต่างๆของคนในครอบครัว และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของพวกเขาทั้งในบ้านและในชุมชน ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะช่วย ให้ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยมีความเข้าใจ และส่งเสริมโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กและครอบครัวของแต่ละคน

ซึ่งผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยควรมีความรู้และข้อมูลทั้งสามประการเพื่อนำมาพัฒนาและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ นอกจากนี้ผู้ทำงานกับเด็กปฐมวัยควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักทั้ง 3 ประการว่ามีปฏิสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อกัน ดังนั้นจึงในการทำงานกับเด็กปฐมวัย ครูหรือครูผู้ดูแลเด็กจะพิจารณาในแต่ละประเด็นเท่านั้นไม่ได้

5. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กมี การเจริญเติบโต และพัฒนาการตนเองแบบองค์รวม ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูจะครอบคลุมไปถึงการแนะนำสั่งสอน ฝึกฝน ที่มุ่งให้เด็กประพฤติดีมีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ และการดูแล เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กทั้งกายและใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดีร่างกายแข็งแรงไม่มีโรค ไม่พิการ อารมณ์แจ่มใส สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาด และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การที่เด็ก จะเจริญเติบโตและมีพัฒนาการอย่างองค์รวมได้นั้น ขึ้นกับปัจจัยหลักสำคัญ 2 ประการ คือ พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนับเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของเด็ก

รติชน พิทยสัจ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูสามารถแบ่งความหมายเป็น 2 ส่วน คือ การอบรมและการเลี้ยงดู

การอบรม หมายถึง การแนะนำสั่งสอนให้ความรู้ให้แนวคิด แนวปฏิบัติ ถ่ายทอดบุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนการทำตัวเป็นตัวอย่างในเรื่องต่าง ๆ ให้เด็กมีนิสัยที่พึงประสงค์

การเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลในเรื่องอาหาร ดูแลสุขภาพ ดูแลความเป็นอยู่ เพื่อสนองความต้องการของเด็ก เลี้ยงดูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามวัยอันเหมาะสม

พรทิพย์ พิชัย (2542) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การที่บิดามารดาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเลี้ยงดูเด็ก พึงปฏิบัติต่อเด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ให้ได้รับการตอบสนองความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเพียงพอ รวมทั้งชี้แนะ สั่งสอน อบรมเด็กด้วยการมีความรู้ มีความรัก ความเข้าใจ มีความตระหนักรู้เห็นความสำคัญของเด็ก ปรับวิธีการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คำนึงถึงธรรมชาติของเด็ก ความต้องการและความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนดี มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพดี สามารถเผชิญกับสภาพการณ์ของสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีปกติสุข

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุขนธ์ (2550) ได้กล่าวสรุปถึงการอบรมเลี้ยงดูคือ การตอบสนอง ความต้องการของเด็กทั้งกายและใจ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก การถ่ายทอดวัฒนธรรม ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความหวังของสังคม ตลอดจนการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาที่ดีย่างรอบด้าน คือ กาย ใจ สังคม และปัญญา

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. Authoritarian type (การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ) คือการอบรมเลี้ยงดูที่มีระดับควบคุมสูง แต่ระดับการยอมรับเด็ก หรือความใกล้ชิดต่อเด็ก จะต่ำ เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้จะขาดทักษะเชิงสังคม เข้ากับเพื่อนยาก มีความรู้สึกต่อคุณค่าตนเองในระดับต่ำ บางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าว และมีปัญหาการเรียน

2. Permissive type (การเลี้ยงดูแบบรักตามใจ) คือรูปแบบการเลี้ยงดูที่ให้ความรัก ความอบอุ่นมาก แต่ขาดการควบคุม เด็กจะขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้ากับเพื่อนยาก มักขาดความรับผิดชอบ และไม่สามารถพึ่งตนเองได้

3. Authoritative type (การเลี้ยงดูแบบ มีเหตุผล) เป็นรูปแบบการเลี้ยงดูที่พึงประสงค์ เพราะมีผลเชิงบวกต่อการเจริญเติบโต และ พัฒนาการเด็ก เนื่องจากเด็กถูกเลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่นอย่างใกล้ชิด ในขณะที่เดียวกันเด็กอยู่ในความควบคุมดูแลให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจากครอบครัวประเภทนี้ จะมีความรู้สึก ต่อคุณค่าของตนเองในระดับสูง พึ่งพาตนเองได้ดี ให้ความเคารพเชื่อฟัง ต่อบิดามารดา มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมักประสบความสำเร็จในการเรียน

4. Neglecting type (การเลี้ยงดูแบบปล่อย ปล่อยละเลย) เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผล เชิงลบต่อพัฒนาการเด็กได้มากที่สุด มักส่งผลให้ เด็กมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม ขาดทักษะทางสังคม ไม่มี เพื่อน และล้มเหลวในการเรียน

ดูลยา จิตตะยโสธร (2552) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrind และพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูนั้น ถือได้ว่าเป็นปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลสูงต่อพัฒนาการมนุษย์ พัฒนาการเด็กที่ดีต้องมีจุดเริ่มต้นมาจากครอบครัว เพราะการที่เด็กคนหนึ่งจะเติบโตมีคุณภาพชีวิตและบุคลิกภาพเช่นไร จะเป็นคนดีมุ่งทำประโยชน์แก่สังคมหรือจะเป็น

คนด้อยสมรรถภาพ สร้างปัญหาแก่ตนและสังคม ส่วนหนึ่งยอมขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัวเป็นสำคัญ นอกจากครอบครัวจะถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมแล้วยังทำหน้าที่ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตพึ่งตนเองได้ เป็นแบบอย่างหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ปลูกฝังค่านิยม ความรัก และคุณค่าของการมีชีวิตด้วยเหตุนี้การอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านต่างๆ และเป็นสิ่งแวดล้อมอิทธิพลครอบครัวชีวิตมากกว่าสิ่งอื่นใด

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างความผูกพันระหว่างแม่กับลูกคือ ความสามารถที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะเข้าใจสัญญาณหรือการแสดงออก (Sensitivity) ท่าทีของเด็กอย่างถูกต้องและตอบสนองความต้องการอย่างเหมาะสมซึ่งเด็กจะแสดงออกต่างกันในช่วงเวลาที่ต่างกัน

ทฤษฎีความผูกพัน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) กล่าวถึงรูปแบบพฤติกรรมของเด็ก 4 ประเภท อันเป็นผลจากการตอบสนองของพ่อแม่ผู้ดูแลเด็กคือ

1) เด็กจะหลีกเลี่ยงแยกตัวจากพ่อแม่ (Avoidance) เนื่องจากพ่อแม่ปฏิเสธลูก เมื่อเด็กโตขึ้นจะเป็นพวก ที่ไม่เห็นคุณค่าของความผูกพัน (Dismissing)

2) เด็กที่ผูกพันใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ (Secure) จะไม่มีความกังวลใจ แม้ว่าพ่อแม่จะห่างไปชั่วคราว เพราะมั่นใจและไว้วางใจว่าพ่อแม่จะกลับมา เมื่อโตขึ้นเด็กจะพัฒนาไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomous)

3) เด็กมีความรู้สึกสับสน (Ambivalent) อยากเข้าใกล้พ่อแม่ แต่ก็ยังมีความรู้สึกโกรธอยู่ในใจเนื่องจากได้รับการตอบสนองไม่สม่ำเสมอพ่อแม่อ่านความต้องการของลูกไม่ได้ เมื่อโตขึ้นเด็กจะพัฒนาไปสู่การมีพฤติกรรมแบบชอบหมกมุ่นกับตัวเอง แต่กังวลกับความใส่ใจของคนรอบข้าง และไม่ยึดหยุ่น (Preoccupied)

4) เด็กจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์อย่างมาก (Disorganized) เนื่องจากถูกทอดทิ้ง ถูกละเลย 90 เปอร์เซ็นต์เป็นเด็กที่ถูกทารุณกรรมจากพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่ก็มักจะมีประวัติถูกทารุณกรรมมาก่อนเช่นกัน เด็กจะมีความสับสนระหว่างการอยากเข้าใกล้และออกห่างจากพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ตอบสนองไม่สม่ำเสมอหรือไม่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจของลูก เมื่อโตขึ้นจะเป็นพวกไม่สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ และไม่สามารถเป็นพ่อแม่ที่ดีได้ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้องเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และพัฒนาทักษะการควบคุมอารมณ์ภายในของตนเอง (Unresolved)

Harper & Pelletier (2010) ได้ศึกษาปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก พบว่าการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองนั้นมีผลต่อพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ รวมทั้งความประพฤติดีของเด็กในทางที่ดีขึ้น เด็กจะสามารถทักษะในด้านต่างๆเมื่อพ่อแม่ผู้ปกครองให้ความใส่ใจดูแลอย่างใกล้ชิด และเปิดโอกาสให้เด็กคิดและฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากครอบครัวเป็นแหล่งการศึกษาที่สำคัญแห่งแรกของเด็กทั้งในด้านพัฒนาทางภาษา พัฒนาการทักษะทางสังคมและทัศนคติต่อการเรียนรู้และโรงเรียน

สกาวรัตน์ เทพรัักษ์ และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตสาธารณสุขที่ 4 และ 5 และพบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กแต่ละช่วงอายุที่มีความสัมพันธ์

ต่อพัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ $P - value < 0.05$ ในเด็กอายุแรกเกิด - 1 ปี 6 เดือน ผู้เลี้ยงดูที่มีคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงดูสูงกว่าค่าเฉลี่ย คือ มี คะแนนการเลี้ยงดู ≥ 50 คะแนน พบว่าเด็กจะมีพัฒนาการสมวัยรวม 4 ด้าน และพัฒนาการด้านภาษา สมวัย สูงกว่า เด็กที่ผู้เลี้ยงดูมีคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงดู ≤ 49 คะแนน ในเด็กอายุ 1 ปี 7 เดือน - ต่ำกว่า 3 ปีผู้เลี้ยงดูที่มีคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงดูสูงกว่าค่าเฉลี่ย ≥ 53 คะแนน พบว่า เด็กจะมีพัฒนาการด้านภาษา และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กสมวัย สูงกว่า เด็กที่ผู้เลี้ยงดูมีคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงดู ≤ 52 คะแนน ในเด็กอายุ 3 ปี - 5 ปีผู้เลี้ยงดูที่มีคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงดูสูงกว่าค่าเฉลี่ย ≥ 51 คะแนน พบว่า เด็กจะมีพัฒนาการสมวัย รวม 4 ด้าน และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนาการด้านสังคมและ การช่วยเหลือตนเองสมวัย สูงกว่าเด็กที่ผู้เลี้ยงดูมีคะแนนพฤติกรรม การเลี้ยงดู ≤ 50 คะแนน ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาการเด็ก Baumrind (1971) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย, เบิร์คลีย์ เป็นผู้หนึ่งที่สนใจศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอย่างจริงจังและได้นำเสนอมิติสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรว่าประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 1) มิติควบคุมหรือเรียกร้องจากบิดามารดา
- 2) มิติการตอบสนองความรู้สึกเด็ก

ซึ่งจากการประมวลงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศของ ดุลยา จิตตะยโสธร (2552) พบความสอดคล้องกันว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีประสิทธิภาพสามารถหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม มีความสามารถในการกำกับตนเอง และมีความฉลาดทางอารมณ์ คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ด้วยเหตุนี้การอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบของครอบครัวเด็กแต่ละคนจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน

ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูลูก จึงเป็นหน้าที่สำคัญของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งการเลี้ยงดูไม่ใช่การดูแลแต่เพียงร่างกายเท่านั้น แต่ต้องให้ความเอาใจใส่ด้านจิตใจด้วย เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองควรยึดถือหลักปฏิบัติในการอบรมดูแลลูก ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2546)

1. ดูแลให้ลูกได้กินอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อเสริมสร้างการเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญา
2. ให้ความรักอย่างเพียงพอและเหมาะสม
3. ต้องมีความอดทน รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง
4. เป็นที่พึ่งทางความคิด และทางใจให้แก่ลูก พ่อแม่ควรสร้างกำลังใจให้กับลูก ๆ
5. มีการกำหนดกฎเกณฑ์และขอบเขตการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูก
6. ไม่ควรเปรียบเทียบลูกกับเด็กคนอื่น ๆ หรือกับพี่ น้อง เพราะจะทำให้ลูกเกิดปมด้อย
7. ฝึกให้ลูกมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบตั้งแต่ยังเด็ก

8. ให้ลูกมีโอกาสในการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยเริ่มจากเรื่องเล็ก ๆ ก่อนแล้วจึงขยายไปสู่เรื่องใหญ่ต่อไป
9. ใช้เวลาอยู่กับลูกให้มาก เพื่อเสริมสร้างความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว โดยทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเล่น การอ่าน ทำการบ้าน การท่องเที่ยว พักผ่อน ฯลฯ

6. ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และได้รับ ประสบการณ์ตรงจากการอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมความเป็นอิสระ การตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการ ควบคุมตนเอง รวมถึงการค้นพบโดยการเล่น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้เด็กมี สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความ สนุกสนาน และปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็ก ปฐมวัย ควรมีพื้นที่สำหรับศูนย์การเรียนรู้ หรือมุม ต่างๆ ทั้งนี้ เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่างๆจึงควร เกี่ยวพันกับประสบการณ์ตรง และวัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลาย มีความสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ และเปิดโอกาส ให้เด็กทำงานเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม

ปฏิคม พงษ์ประเสริฐ (2550) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียน เทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในภาพรวม ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การบริการส่งเสริมสุขภาพ อนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยปัญหาที่พบด้านอนามัยคือ ปัญหา สุขภาพปากและฟัน ปัญหาด้านความปลอดภัย คือ ปัญหาอุบัติเหตุซึ่งเกิดจากการจราจรในบริเวณ โรงเรียน และปัญหาอุบัติเหตุซึ่งเกิดจากการเล่นเครื่องเล่นสนาม

มาริสสา ธรรมะ (2545) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่าเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับอาคารเรียน อาคาร ประกอบการสถานที่ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งอยู่รอบตัวผู้เรียนล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งสิ้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมทุก อย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นส่งเสริมทั้งทางกายและจิตใจในการ ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของทุกคนในสถานศึกษา ทั้งยังช่วย สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตาม วัตถุประสงค์

พชนี วัลย์นิม (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคกลาง ผลการศึกษา พบว่า ในด้านนโยบายในการ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้นั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการวางนโยบายการจัด สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ คือ จัดอาคารสถานที่ให้มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย อบอุ่น ด้าน กิจกรรม คือ จัดกิจกรรม สื่อ วัสดุการเรียน ให้มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีการส่งเสริม ครูเข้ารับการอบรมในเรื่องต่างๆ มีการติดตามผลการจัดสภาพแวดล้อม ส่วนในด้านการจัด

สภาพแวดล้อม พบว่า ในด้านกายภาพ ส่วนใหญ่มีพื้นที่ภายนอกกว้างและภายในแคบ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเล่นมีจำนวนน้อย ไม่มีห้องนอนที่แยกออกมาเป็นสัดส่วน ครูจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ด้านพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของเด็กในการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า การจัดพื้นที่ทำกิจกรรมไม่มีการกำหนดขอบเขตแน่นอน การคัดเลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมกับเด็ก เด็กสามารถทำกิจกรรมได้อย่างเพลิดเพลิน ในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่หลากหลาย การจัดวางอยู่ในระดับสายตาของเด็ก

ราตรี ละครวงค์ (2549) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ที่ควรจัดห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และเหมาะสมของห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดสภาพนอกห้องเรียน เช่น สนามกีฬา สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบสะอาด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความร่มรื่นสวยงาม

เลิศศักดิ์ คำปลิว (2551) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีตัวแปรตาม คือศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการสอน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาได้ เสนอแนะการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้กับครูให้ชัดเจน ด้านอาคารสถานที่ควรมีการ ปรับปรุงภูมิทัศน์ต่างๆ รอบอาคารเรียนให้มีความร่มรื่นมี บรรยากาศให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

รัตติยา พงษ์ปลัด (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จากผลการศึกษา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา ต่างให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้น และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดมศักดิ์ มุณีกันนท์ (2540) เรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียนแม่ จันวิทยาควม จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2538-2539 โดยประเมินความคิดเห็นก่อนและหลังการดำเนินการ พัฒนาตามทัศนะของครูลูกจ้างประจำและนักเรียนในโรงเรียน พบว่า ครูลูกจ้างประจำ และนักเรียน เห็นว่า ก่อนการดำเนินงานมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ภายหลังดำเนินงานโครงการแล้วมีการพัฒนาอยู่ใน ระดับมาก

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544) ได้กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้และบทบาทของครูเอาไว้ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างในเจตคติ และพฤติกรรมทางบวกและสร้างสรรค์ต่อเพื่อนร่วมงานนักเรียน และผู้ปกครอง

2. ใช้อำนาจอย่างยุติธรรม
3. ให้ความอบอุ่นในการสนับสนุน
4. ส่งเสริมความคิด หรือความร่วมมืออิสระต่อความเหมาะสม
5. กระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ และให้มาตรการในการเลือกแก่นักเรียนในกระบวนการเรียนรู้
6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
7. หาโอกาสเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน การยอมรับว่า ตนเองมีคุณค่า ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ที่ตื้นนั้น ปัจจัยพื้นฐานสำคัญคือการทำให้นักเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนตั้งแต่บรรยากาศควรเป็นไปในทิศทางที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยครูเป็นทั้งสภาพแวดล้อมและผู้สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งผลโดยตรงให้นักเรียนอย่างใกล้ชิด การนำพาบรรยากาศที่ดี มีความอบอุ่น รอยยิ้มที่สดชื่น จริงใจ มีเมตตา สรรหาและสร้างสิ่งที่ดี สร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ นับได้ว่าเป็นบุคคลที่สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้นักเกิดการพัฒนาต่างๆ (อรุณชัย กันทภา, 2548)

ซึ่งหลักกลวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาของ NAEYC ที่ได้ถูกอ้างอิงไว้ใน TEA หรือ Texas Education Agency (2005) ในด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กที่เหมาะสมเพื่อก่อให้การเรียนรู้ของเด็กที่มีประสิทธิภาพและติดตัวเด็กไปได้อย่างยาวนาน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน (classroom environment) เป็นส่วนสำคัญที่เป็นตัวกำกับการเรียนรู้ของเด็ก และกำหนดขอบเขตการจัดการเรียนการสอนของครู นอกจากนี้สภาพแวดล้อมระหว่างบุคคล (interpersonal environment) ซึ่งก็คือการแสดงออกด้วยความเคารพทั้งทางวาจาและการแสดงออกก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้อุปสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กเป็นไปในทางบวกและเกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนี้กลวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยสำหรับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การจัดศูนย์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและตามความสนใจของเด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กในการเรียนรู้ ค้นพบ และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลรอบข้าง การจัดศูนย์การเรียนรู้เป็นหลักปฏิบัติของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและท้าทายความสามารถของเด็ก

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ครูผู้สอนควรคำนึงในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. การร่วมมือ และการแข่งขันของผู้เรียนในชั้นเรียน ประกอบด้วยบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันแก้ปัญหา การให้แรงเสริมหรือรางวัล
2. ลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอน จะมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน
3. ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ
4. ความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อกลุ่มเพื่อน ผู้สอน และโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้ยังพบความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยและสังเกตห้องเรียนระดับปฐมวัยซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 ห้องของ Richard, Brown and Sanders (2002) พบว่า สิ่งที่เหมาะสม

เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย แม้เด็กจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการก็ตาม แต่ปัจจัยอื่นก็สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอนได้ และสิ่งที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับใดๆ คือ โอกาสการเรียนรู้เชิงบวกที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตและองค์ความรู้ที่ช่วยพัฒนาด้านสังคม-อารมณ์ของเด็ก ผลการวิจัยยังได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อครูและครูก่อนประจำการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของเด็กที่ใช้หลักวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่จัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมที่เน้นนวัตกรรมและมีการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมต่อเด็กเป็นอย่างดี

7. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยได้กำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึง การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็น รายวิชาแต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อ พัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่ดีจะส่งผลให้ เด็กมีพัฒนาการที่ดี และเหมาะสมตามวัย

หลักการจัดประสบการณ์

- 1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 3 จัดให้เด็กได้รับพัฒนาการโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

4 การจัดประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดเห็นโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. ประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการด้วย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนและดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ระหว่างครูและเด็ก และระหว่างเด็กและเด็กให้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ซึ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบททำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ของเด็กที่ควรคำนึงถึงอยู่เสมอในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวไว้มีดังนี้

1. การร่วมมือ และการแข่งขันของเด็กในชั้นเรียน ประกอบด้วย บรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กร่วมมือกันแก้ปัญหา การให้แรงเสริมหรือรางวัล

2. ลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของครู จะมีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็ก

3. ความร่วมมือระหว่างครูกับเด็ก คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ

4. ความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อกลุ่มเพื่อนของเด็กและโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อ การเรียนรู้

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีผลต่อการพัฒนาเด็กที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และครูปฐมวัยก็มีบทบาทสำคัญในการส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่ง จิรนนท์ พาสนาวุฒิชิต (2553) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูปฐมวัยไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ครูต้องจัดกิจกรรมที่ให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

2. เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กได้ชื่นชมสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม ให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ เล่นเป็นกลุ่ม เล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ มีปฏิริยาโต้ตอบกับเสียงดนตรี และมีคุณธรรมจริยธรรม

3. เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาในการเล่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และความเป็นไทย

4. เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กรู้จักการคิด การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ เวลา และการให้เด็กรู้จักใช้ภาษาแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด การพูดกับผู้อื่น การอธิบายเรื่องราว การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

5. เป็นผู้สร้างเสริมสมาธิ ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ การร้อยลูกปัด การวาดภาพสีน้ำ สีเทียน กิจกรรมเล่นอิสระตามมุมต่างๆ

นอกจากนี้ ครูปฐมวัยยังต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการของเด็ก และสามารถจัดกิจกรรมและจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับเด็กได้อีกด้วย

ศตพร ทับธนะ, จรัส อติวิทย์ภรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง ซึ่งมีการปฏิบัติโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบทุกด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมเท่ากับ 4.04 และพบว่า ปัจจัยด้านการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา พัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ และโรงเรียนจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

ทัศนีย์ อินตะสาร (2542) ได้ศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน และเป็นผู้จัดทำกำหนดการและแผนการจัดประสบการณ์ แต่สื่อการเรียนการสอนและวัสดุที่ใช้ในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมส่วนใหญ่มีสภาพที่ใช้การได้ดี แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการ ครูผู้สอนจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และการจัดประเมินพัฒนาการเด็ก ใช้วิธีสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรม สำหรับปัญหาที่พบ คือ การขาดแคลนงบประมาณและการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544) ได้ศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ว่ามีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ช่วยพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมของผู้เรียน ให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ เนื่องจากการเรียนการสอนนั้นมียุคประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ละเอียดอ่อน และมีความสำคัญเท่ากับเท่าเนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์การเรียน ผู้สอนจึงควรพิจารณาเลือกใช้สภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนนั้นคือบรรยากาศที่ยกย่องหรือส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนให้มีความรู้สึกมีส่วนร่วม

ณัฐภูมิ เล็กถวิลวงศ์ (2546) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบุคลากร พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่คือบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน/การจัดประสบการณ์ให้เด็ก รองลงมาคือครูพี่เลี้ยงเด็ก เปลี่ยนงานบ่อย บุคลากรไม่เพียงพอ ได้รับเงินค่าจ้างไม่ต่อเนื่อง ไม่ชัดเจนในเรื่องสังกัด ยังไม่มีการตั้งคณะกรรมการการศึกษาที่จะวางนโยบาย จัดระเบียบ ขาดการดูแลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากพื้นที่อยู่ไกล และไม่เข้าใจการจัดการศึกษา การแบ่งหน้าที่การประสานงานยังไม่ชัดเจน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2553) พบว่าด้านการสอนและส่งเสริมพัฒนาการและเรียนรู้ การปฏิบัติที่มากที่สุดร้อยละ 84.80 คือ ภาษาและการสื่อสาร เรื่อง การจัดให้เด็กได้มีโอกาสอธิบายผลงานของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่วนการปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ในเรื่องจัดประสบการณ์หรือใช้สื่อที่ซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเด็กทำได้แล้ว เปิดโอกาสให้มีการทบทวนหรือทำซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 29.60 ซึ่งข้อมูลส่วนนี้เป็นที่น่าสนใจว่า เหตุใดผู้ดูแลเด็กที่ส่วนใหญ่ที่จบปริญญาตรีด้านการศึกษาระดับปฐมวัย และควรมีความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กมาเพียงพอแล้วจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน จึงมีความรู้ และการปฏิบัติการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ในเรื่องจัดประสบการณ์หรือใช้สื่อที่ซับซ้อนมากขึ้นได้น้อยที่สุด

สราวดี เฟิงศรีโคตร และจันทร์ชลิ มาพุทธ (2554) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย และพบว่าผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มี 5 องค์ประกอบคือ 1. หลักการและแนวคิด คือ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครอง และการมีข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเด็ก เพื่อพัฒนาผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาโรงเรียน 3. ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบคือ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 4. การมีส่วนร่วม ร่วมของผู้ปกครอง คือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล 5. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการอบรมเลี้ยงดูใน ฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน ด้านการตัดสินใจและ ด้านการร่วมมือกับชุมชน ซึ่งผลของการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความ เหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ปาริฉัตร ปัญญาณะ (2545) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจิตโรภาส พบว่า ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่

ต้องการให้มีการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ รวมทั้งควรจัดประสบการณ์ให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านสติปัญญา และควรมีบันทึกการเรียนการสอนของครูแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ควรมีครูที่มีความรู้ทางจิตวิทยา เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นผู้ที่เป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยยังต้องได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งการจัดประสบการณ์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจะเป็นการเปิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี และเหมาะสมตามวัย

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรพรรณ บุตรกตัญญู (2542) ได้ศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ใน 5 ด้าน คือ 1) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 2) การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 4) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ 5) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและนโยบายของสถานศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่จบทางด้านการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 63.45 มีประสบการณ์สอน 1 – 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.18 และผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 84.17 ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 89.65 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสม กับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ในด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล พบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 93.91 ปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก สิ่งที่ครูยังมีการปฏิบัติน้อย คือ การนำผลการประเมินเด็กไปใช้ในการ พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.01 อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูอนุบาลสอนในระดับโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอีก 1 หน่วยงานหลัก คือ กระทรวง มหาดไทย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กที่มีอยู่ทุกตำบลทั่วประเทศ

จิระพันธ์ พูลพัฒน์ (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ และการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่าผู้ดูแลเด็กมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยมากที่สุดในเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยคิดเป็นร้อยละ 94.17 และ มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยน้อยที่สุดในเรื่อง การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ โดยคิดเป็นร้อยละ 10.76 ในส่วนของการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้น การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติมากที่สุดในเรื่อง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก โดยคิดเป็นร้อยละ 91.50 และมีการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยน้อยที่สุด คือ การสอนที่ส่งเสริม

พัฒนาการและการเรียนรู้ในเรื่อง จัดประสบการณ์หรือใช้สื่อที่ซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเด็กทำได้แล้ว เปิดโอกาสให้มีการทบทวนหรือทำซ้ำ โดยคิดเป็นร้อยละ 29.60

สุทธิพรรณ อีรพงศ์ และขวัญใจ จริยาทัศน์กร (2554) ได้ศึกษา เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้อง กับความคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย” พบว่าการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับความคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับความคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยทุกด้าน

Rushton & Larkin (2001) ได้ศึกษาปัจจัยของสภาพแวดล้อมตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน งานวิจัยระบุเกี่ยวกับการทำงานของสมองมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและยังต่อยอดความสำเร็จต่อไปในอนาคต งานวิจัยยังกล่าวถึงคุณครูที่ศึกษาปรัชญาทางการศึกษาปฐมวัย ทฤษฎีการสอนเพื่อพัฒนาสมองของเด็ก และนำหลักการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ไปจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน พบว่า เมื่อคุณครูสร้างบรรยากาศการเรียนให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย ส่งเสริมการช่วยเหลือตัวเอง และกระตุ้นให้เด็กเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้สึกและความคิดอย่างอิสระแล้ว พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กจะเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทางกายและสติปัญญาไปในทางบวก

สมทรง สรรพสาร (2547) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคูเต่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตใจ ซึ่งให้เห็่นว่ามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำกิจกรรม และสามารถเรียนรู้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความสุข ในส่วนของสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจมีความสำคัญต่อการปรับตัวของนักเรียน การเลียนแบบครูที่เป็นต้นแบบที่ดี ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งก่อนทำการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาทางกายภาพ เช่น การจัดที่นั่ง การใช้พื้นที่ห้องเรียน การจัดและตกแต่งห้องเรียน การดำเนินการไม่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ส่วนปัญหาด้านสังคมและจิตใจที่พบ เช่น ครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน ครูไม่ได้จัดประสบการณ์ในการสอดแทรกความรู้ให้แก่ักเรียน ผลการดำเนินการหลังใช้กลยุทธ์วิจัยเชิงปฏิบัติการ พบการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป

ดวงกมล จงเจริญ (2553) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติเหมาะสมมาก ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเหมาะสมกับพัฒนาการ มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติเหมาะสมมาก โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีการจัดอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้สามารถที่ช่วยเหลือตนเองได้ในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมมีความหมายต่อการแสดงออกทาง

พัฒนาการของเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีมาตรฐานและเหมาะสมจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้รับบริการพัฒนาอย่างเหมาะสมต่อไป

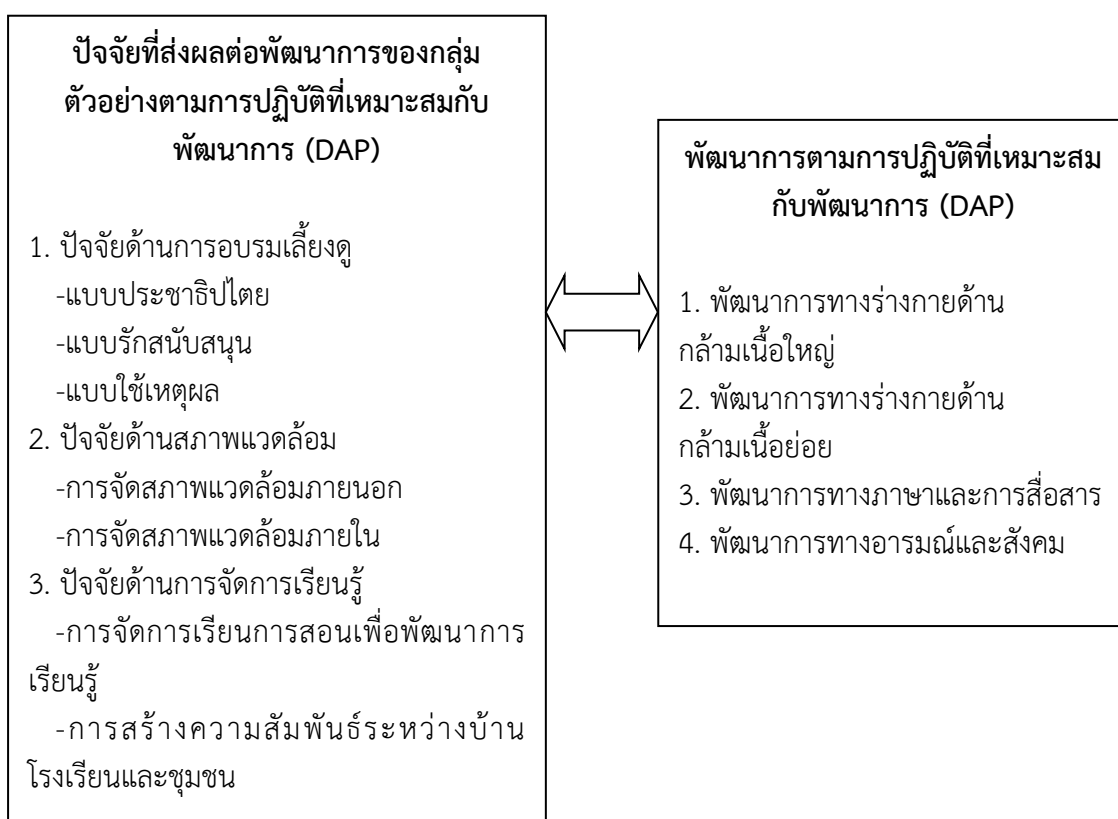
สุทธิษา มาลีเลิศ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็กได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้าน คือ กิจกรรมเข้าจังหวะ การร้องเพลง การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเล่านิทาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีห้องเรียนชั้นอนุบาลแยกเป็นเอกเทศ ทั้งนี้เน้นที่ความปลอดภัย อากาศถ่ายเท มีแสงสว่าง การจัดตกแต่งห้องเรียนด้วยป้ายนิเทศ ผลงานของเด็ก และของใช้ส่วนตัวสำหรับเด็กแต่ละคน มีบริเวณของสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนาม ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็กใช้สื่อและซ่อมแซมสื่อที่ผลิตขึ้นเองร่วมกับเด็ก โดยเลือกสื่อที่มีราคาถูก และหาง่ายในท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัดการจัดสนามเด็กเล่น และเครื่องเล่นสนามมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และขาดเครื่องมือ/อุปกรณ์ในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

ระวีญา อิศมาแอล (2556) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก แม้ว่าค่าเฉลี่ยจะอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่การจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ที่รับรู้ ความรู้สึกของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ที่จะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นนั้น เป็นการจัดประสบการณ์ทางด้านอารมณ์ที่ทำได้ค่อนข้างยาก และครูอาจจะไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร นอกจากนี้ ครูส่งเสริมเด็กให้เรียนรู้ในการพึ่งตนเอง ส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหา ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะครูคอยชี้แนะเด็กในด้านต่างๆมากเกินไป ไม่ให้เวลาเด็กในการคิดหาคำตอบ หรือเรียนรู้จากสื่อที่เป็นรูปภาพอย่างเดียว ไม่มีการเรียนรู้จากสถานที่จริง หรือการปฏิบัติ ทดลองจริง ทำให้เด็กบางคนไม่เข้าใจเนื้อหา หรือเกิดการเรียนรู้ไม่เต็มศักยภาพ ครูคอยให้ความช่วยเหลือแก่เด็กทุกด้าน ทั้งที่ความจริงเด็กสามารถทำเองได้ จึงทำให้เด็กไม่ยอมทำอะไรเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเองในการที่จะพึ่งตนเองเมื่อไม่ได้รับการช่วยเหลือจากครู นอกจากนี้เมื่อเด็กแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม ครูอาจไม่ค่อยตักเตือนหรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง จึงควรมีการส่งเสริมให้ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีเพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้มีสหสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลกับพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในแต่ละด้านของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก

2. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ อย่างน้อยหนึ่งปัจจัยส่งผลซึ่งกันและกันกับพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในแต่ละด้านของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก จำนวน 125 ศูนย์ รวมจำนวน 3,825 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ Taro Yamane ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 362 คน และคิดเทียบตามสัดส่วนประชากร จำแนกตามอำเภอ แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) ในแต่ละอำเภอ รายละเอียด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.เมือง	1157	110
2.องครักษ์	954	91
3.บ้านนา	1433	136
4. ปากพลี	261	25
รวม	3805	362

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีประสานผู้ดูแลเด็กที่รับผิดชอบพื้นที่เป้าหมาย ทำการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านด้วยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ประเมินพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ โดยให้ผู้ดูแลเด็กพิจารณาเด็กที่มีพัฒนาการตรงตามเกณฑ์ จากนั้นจึงนัดผู้ปกครองที่มีบุตรอายุ 3 ปีถึง 5 ปี ที่อยู่ในพื้นที่ ณ ช่วงเวลาที่กำหนด ทำการประเมินเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก

ระยะเวลาดำเนินการ 25 พฤษภาคม 2558 – 24 พฤษภาคม 2559

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. จัดทำโครงการขออนุมัติ พฤษภาคม 2558
2. ทบทวนทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มิถุนายน – กรกฎาคม 2558
3. พิจารณาเครื่องมือวิจัยในการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmental Appropriate Practice: DAP) และแบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) สิงหาคม 2558
4. แต่งตั้งคณะกรรมการ กันยายน 2558
5. ประชุมแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงานตามแบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก ในพื้นที่เป้าหมาย และชี้แจงผู้บริหาร/บุคลากรในพื้นที่เรื่องการเก็บข้อมูล ตุลาคม 2558
6. ดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอองครักษ์ อำเภอบ้านนา และอำเภอปากพลี พฤศจิกายน 2558 ถึง กุมภาพันธ์ 2559
7. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ลงข้อมูล มีนาคม 2559
8. วิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานการวิจัย เมษายน ถึง พฤษภาคม 2559

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น

1) แบบประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scales) จำนวน 44 ข้อ ที่ได้มาจากการวิเคราะห์แบบพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กวัยอนุบาล (Bredenkamp and Copple, 2009) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ จำนวน 9 ข้อ ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย จำนวน 11 ข้อ ด้านพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร จำนวน 11 ข้อ และด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม จำนวน 13 ข้อ

2) แบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการเรียนรู้

นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เป็นการให้คะแนนการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องโดยพิจารณาระดับความคิดเห็นของแต่ละรายการ แล้วหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแต่ละข้ออยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้ไม่ต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับรายการประเมินที่มีความเหมาะสม

คะแนน 0 สำหรับรายการประเมินที่ไม่แน่ใจ

คะแนน -1 สำหรับรายการประเมินที่แน่ใจว่าไม่เหมาะสม

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้เพื่อทดสอบระดับความเชื่อมั่น(reliability) ในเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความเชื่อมั่น .876 ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่น .891 และด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่น .904 ส่วนแบบประเมินพัฒนาการ 4 ด้านตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ได้แก่ ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ มีค่าความเชื่อมั่น .913 ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย มีค่าความเชื่อมั่น .944 ด้านพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร มีค่าความเชื่อมั่น .954 และด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม มีค่าความเชื่อมั่น .880 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายกจำนวน 362 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมทั้งขออนุญาตผู้บริหารเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขออนุญาตผู้ดูแลเด็กและนั้ตหมายผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ความสมัครใจ
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งใช้เวลาในการตอบประมาณ 15 นาที ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บไว้อย่างมิดชิด เป็นความลับ ผู้ที่จะได้ศึกษาข้อมูลเป็นเพียงผู้วิจัยเท่านั้นและข้อมูลที่ได้จะถูกนำเสนอโดยภาพรวม มิได้นำเสนอเป็นรายบุคคล
4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล
5. บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามตามคู่มือลงรหัสที่ได้กำหนดไว้เพื่อประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

สำหรับแบบสอบถามที่เป็นแบบประเมินค่ากำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	ระดับความคิดเห็น
5 หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
4 หมายถึง	ปฏิบัติมาก
3 หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2 หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1 หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับการปฏิบัติ
4.21-5.00	ปฏิบัติมากที่สุด
3.41-4.20	ปฏิบัติมาก
2.61-3.40	ปฏิบัติปานกลาง
1.81-2.60	ปฏิบัติน้อย
1.00-1.80	ปฏิบัติน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน (Descriptive statistics) เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงในแต่ละตัวแปร โดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยายให้ทราบค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายก โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation Analysis)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

X1	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
X2	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนับสนุน
X3	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
X4	แทน	การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก
X5	แทน	การจัดสภาพแวดล้อมภายใน
X6	แทน	การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
X7	แทน	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน
Y1	แทน	พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่
Y2	แทน	พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย
Y3	แทน	พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร
Y4	แทน	พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม
F	แทน	ชุด (Function)
F(1)	แทน	ชุดที่ 1 ในการหาค่าน้ำหนักความสำคัญ
F(2)	แทน	ชุดที่ 2 ในการหาค่าน้ำหนักความสำคัญ
F(3)	แทน	ชุดที่ 3 ในการหาค่าน้ำหนักความสำคัญ
F(4)	แทน	ชุดที่ 4 ในการหาค่าน้ำหนักความสำคัญ
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
λ	แทน	ค่าไอเกนแวลูส์ (Eigen value)
R_c	แทน	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Correlation)
Λ	แทน	ค่าวิลค์แลมดา (Wilks' Lambda)
χ^2	แทน	ค่าไคสแควร์ (Chi - square)
d.f.	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลเป็นลำดับดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน
2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)
3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)
4. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)
5. ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐานของเด็กส่วนใหญ่เพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 และเพศหญิง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40 โดยมีอายุเฉลี่ย 3.52 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 16.69 กิโลกรัม และส่วนสูงเฉลี่ย 99.88 เซนติเมตร เป็นบุตรลำดับที่ 1 ส่วนใหญ่ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 เป็นบุตรคนเดียว (มีพี่น้องรวม 1 คน) จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10 มีสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอบ้านนา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 84.30 การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 และจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 43.40 ตามลำดับ เช่นเดียวกับอาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 และจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 62.20 ตามลำดับ ซึ่งสภาพของบิดามารดามีสถานภาพสมรส จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 87.30 รายได้ประจำของครอบครัว (บาท/เดือน) ส่วนใหญ่ 7,000 – 10,000 บาท/เดือน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 27.10 ความเพียงพอของรายได้ ส่วนใหญ่พอใช้จ่าย จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 66.90 มีหนี้สิน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 และไม่มีเงินออม จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 ส่วนลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่ครอบครัวเดี่ยว ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก จะมีจำนวนสมาชิก 3 คน จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 และครอบครัวขยาย ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติๆ จะมีจำนวนสมาชิก 4 คน จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 69.90 รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวน (N) ร้อยละ (%) ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก	N	%
1. เพศ		
ชาย	183	50.60
หญิง	179	49.40
2. อายุ ($\bar{X}$, SD.)	3.52	.67
3. น้ำหนัก ($\bar{X}$, SD.)	16.69	11.72
4. ส่วนสูง ($\bar{X}$, SD.)	99.88	7.87
5. ลำดับบุตร		
คนที่ 1	205	56.60
คนที่ 2	122	33.70
คนที่ 3	29	8.00
คนที่ 4	4	1.10
คนที่ 5	2	.60
6. จำนวนรวมพี่น้อง		
1 คน	167	46.10
2 คน	130	35.90
3 คน	51	14.10
4 คน	10	2.80
5 คน	4	1.10
7. สถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)		
อำเภอเมืองนครนายก	110	30.40
อำเภองครักษ์	91	25.10
อำเภอบ้านนา	136	37.60
อำเภอปากพลี	25	6.90
8. ผู้ดูแลเด็ก		
บิดามารดา	305	84.30
บิดาคนเดียว	3	.80
มารดาคนเดียว	23	6.40
ญาติ	23	6.40
อื่นๆ	8	2.20

ตารางที่ 4.1 จำนวน (N) ร้อยละ (%) ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก	N	%
9. การศึกษาของบิดา		
ไม่ได้เรียน	7	1.90
ประถมศึกษา	66	18.20
มัธยมศึกษา	146	40.30
ปวช./อนุปริญญา	96	26.50
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	47	13.00
10. การศึกษาของมารดา		
ไม่ได้เรียน	3	.80
ประถมศึกษา	44	12.20
มัธยมศึกษา	157	43.40
ปวช./อนุปริญญา	108	29.80
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	50	13.80
11. อาชีพของบิดา		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	36	9.90
ค้าขาย	45	12.40
รับจ้าง	256	70.70
เกษตรกรกรรม	23	6.40
ไม่มีงานทำ	2	.60
12. อาชีพของมารดา		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	42	11.60
ค้าขาย	55	15.20
รับจ้าง	225	62.20
เกษตรกรกรรม	21	5.80
ไม่มีงานทำ	19	5.20
13. สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
สมรส	316	87.30
หย่าร้าง	16	4.40
แยกกันอยู่	26	7.20
หม้าย	4	1.10

ตารางที่ 4.1 จำนวน (N) ร้อยละ (%) ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก	N	%
14. รายได้ประจำของครอบครัว (บาท/เดือน)		
น้อยกว่า 3,000 บาท	5	1.40
3,001 – 5,000 บาท	12	3.30
5,001– 7,000 บาท	20	5.50
7,000 – 10,000 บาท	98	27.10
10,001 – 13,000 บาท	42	11.60
13,001 – 15,000 บาท	42	11.60
15,001 – 17,000 บาท	49	13.50
17,001 – 20,000 บาท	29	8.00
20,001 บาทขึ้นไป	65	18.00
15. ความเพียงพอของรายได้		
รายได้ ไม่พอใช้จ่าย	120	33.10
พอใช้จ่าย	242	66.90
หนี้สิน ไม่มีหนี้สิน	151	41.70
มีหนี้สิน	211	58.30
เงินออม ไม่มีเงินออม	193	53.30
มีเงินออม	169	46.70
16. ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก		
จำนวนสมาชิก 3 คน	268	74.00
4 คน	36	9.90
5 คน	28	7.70
6 คน	14	3.90
7 คน	10	2.80
8 คน	6	1.70
ครอบครัวขยาย ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติๆ		
จำนวนสมาชิก 4 คน	253	69.90
5 คน	48	13.30
6 คน	30	8.30
7 คน	19	5.20
8 คน	7	1.90
9 คน	4	1.10
10 คน	1	0.30
รวม	362	100.0

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วย และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (X2) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (X3) สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก (X4) การจัดสภาพแวดล้อมภายใน (X5) การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (X6) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน (X7) และชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ประกอบด้วย พัฒนาการทางร่างกาย ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (Y1) พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (Y2) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (Y3) และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (Y4) มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) พบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.73 ถึง 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.60 ด้านสภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.99 ถึง 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.63 ด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93 ถึง 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.67 และด้านพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.30 ถึง 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.68 ถึง 0.77 รายละเอียดดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
การอบรมเลี้ยงดู	3.98	0.50	มาก	
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X1)	4.03	0.55	มาก	2
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (X2)	4.18	0.60	มาก	1
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (X3)	3.73	0.57	มาก	3
สภาพแวดล้อม	4.01	0.58	มาก	
การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก (X4)	3.99	0.63	มาก	2
การจัดสภาพแวดล้อมภายใน (X5)	4.02	0.60	มาก	1
การจัดการเรียนรู้	3.95	0.58	มาก	
การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (X6)	3.93	0.60	มาก	2
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน (X7)	3.96	0.67	มาก	1
พัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	3.41	0.66	มาก	
พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (Y1)	3.46	0.68	มาก	1
พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (Y2)	3.45	0.75	มาก	2
พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (Y3)	3.42	0.77	มาก	3
พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (Y4)	3.30	0.68	ปานกลาง	4

2.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนเป็นอันดับแรก รองลงมา มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผล ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สิ่งที่เด็กทำหรือพูด ผู้ปกครองจะแสดงความสนใจและใส่ใจเสมอ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เวลาที่เด็กทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ หรือเพื่อน ผู้ปกครองจะตัดสินด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของเด็กเสมอ ถึงแม้ว่าจะยังเด็กก็ตาม ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกรับประทานอาหาร ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายไม่ว่าเด็กจะถูกหรือผิด ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกได้เล่นกับเพื่อน หรือพาออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน เมื่อเด็กคิดหรือพยายามทำอะไร ผู้ปกครองจะสนับสนุน และให้คำแนะนำผู้ปกครองให้เด็กแสดงความคิดเห็นเสมอในการทำกิจกรรมของครอบครัว และผู้ปกครองให้อิสระในการเลือกซื้อของเล่น และเครื่องใช้ที่เหมาะสม ตามลำดับ และท้ายสุดผู้ปกครองตัดสินใจให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดของท่าน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองแสดงให้เห็นความรักเขามากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้ปกครองแสดงให้เห็นความรักในตัวของเด็กมาก ผู้ปกครองคอยอบรม สั่งสอน และชี้แนะแนวทางที่ดีให้กับเด็ก ผู้ปกครองกล่าวชมเชยและให้กำลังใจกับเด็กอยู่เสมอ

ผู้ปกครองแสดงความรักโดยการกอด สัมผัสเด็กอย่างทะนุถนอมและจริงใจ เมื่อเด็กทำอะไร ผู้ปกครองจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เด็ก ผู้ปกครองชอบพูดคุยกับลูกด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวล และผู้ปกครองสนใจเมื่อเด็กขอความช่วยเหลือ การกระทำทุกอย่างให้เด็กตัดสินใจเอง ตามลำดับ และท้ายสุด ผู้ปกครองมีเวลาให้เด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อเด็กทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จ ผู้ปกครองจะให้รางวัลหรือชมเชย เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เมื่อเด็กขอสิ่งของใด ๆ ผู้ปกครองต้องพิจารณาก่อน เมื่อเห็นสมควรจึงอนุญาตและบอกเหตุผล ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษเด็กทุกครั้ง ผู้ปกครองกำหนดกฎเกณฑ์และขอบเขตการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้กับเด็ก ผู้ปกครองให้โอกาสเด็กอธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษ เมื่อเด็กไม่ต้องการทำตามที่ผู้ปกครองบอกโดยชี้แจงเหตุผล ท่านยินดีรับฟังและชี้แจงเหตุผลที่ถูกต้อง ผู้ปกครองจะกล่าวขอโทษเด็กเสมอ เมื่อท่านเข้าใจเด็กผิด และผู้ปกครองไม่ตัดสินปัญหาของเด็ก ในขณะที่ท่านอารมณ์เสีย หรือโมโห ตามลำดับ และท้ายสุด ผู้ปกครองจะลงโทษเด็กตามอารมณ์ของท่าน รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดู

ด้านการอบรมเลี้ยงดู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับที่
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	4.03	0.55	มาก	2
1. ผู้ปกครองให้เด็กแสดงความคิดเห็นเสมอในการทำกิจกรรมของครอบครัว	3.97	0.86	มาก	8
2. ผู้ปกครองตัดสินใจให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดของท่าน	3.67	0.86	มาก	10
3. ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกได้เล่นกับเพื่อน หรือพาออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน	4.10	0.76	มาก	6
4. ผู้ปกครองให้อิสระในการเลือกซื้อของเล่น และเครื่องใช้ที่เหมาะสม	3.87	0.88	มาก	9
5. เมื่อเด็กคิดหรือพยายามทำอะไร ผู้ปกครองจะสนับสนุนและให้คำแนะนำ	4.04	0.77	มาก	7
6. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายไม่ว่าเด็กจะถูกหรือผิด	4.10	0.73	มาก	5
7. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกรับประทานอาหาร	4.11	0.82	มาก	4
8. เวลาที่เด็กทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ หรือเพื่อน ผู้ปกครองจะตัดสินด้วยความยุติธรรม	4.19	0.85	มาก	2
9. สิ่งที่เด็กทำหรือพูด ผู้ปกครองจะแสดงความสนใจและใส่ใจเสมอ	4.19	0.73	มาก	1
10. ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของเด็กเสมอ ถึงแม้ว่าจะยังเด็กก็ตาม	4.14	0.73	มาก	3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดู (ต่อ)

ด้านการอบรมเลี้ยงดู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับที่
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน	4.18	0.60	มาก	1
1. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยและให้กำลังใจกับเด็กอยู่เสมอ	4.22	0.79	มากที่สุด	4
2. ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่าท่านรักเขามาก	4.37	0.78	มากที่สุด	1
3. ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่า ท่านภูมิใจในตัวเด็กมาก	4.28	0.70	มากที่สุด	2
4. เมื่อเด็กทำอะไร ผู้ปกครองจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เด็ก	4.19	0.77	มาก	6
5. ผู้ปกครองชอบพูดคุยกับลูกด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวล	4.08	0.80	มาก	7
6. ผู้ปกครองแสดงความรักโดยการกอด สัมผัสเด็กอย่างทะนุถนอมและจริงใจ	4.20	0.88	มาก	5
7. ผู้ปกครองมีเวลาให้เด็ก	4.02	0.88	มาก	9
8. ผู้ปกครองสนใจเมื่อเด็กขอความช่วยเหลือ การกระทำทุกอย่างให้เด็กตัดสินใจเอง	4.06	0.78	มาก	8
9. ผู้ปกครองคอยอบรม สั่งสอน และชี้แนะแนวทางที่ดีให้กับเด็ก	4.22	0.75	มากที่สุด	3
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	3.73	0.57	มาก	3
1. ผู้ปกครองกำหนดกฎเกณฑ์และขอบเขตการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้กับเด็ก	3.92	0.84	มาก	4
2. ผู้ปกครองให้โอกาสเด็กอธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษ	3.91	0.81	มาก	5
3. ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษเด็กทุกครั้ง	3.93	0.77	มาก	3
4. เมื่อเด็กทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จ ผู้ปกครองจะให้รางวัลหรือชมเชย	3.98	0.76	มาก	1
5. เมื่อเด็กขอสิ่งของใด ๆ ผู้ปกครองต้องพิจารณา ก่อน เมื่อเห็นสมควรจึงอนุญาตและบอกเหตุผล	3.97	0.83	มาก	2
6. ผู้ปกครองจะลงโทษเด็กตามอารมณ์ของท่าน	2.94	1.28	ปานกลาง	9
7. ผู้ปกครองไม่ตัดสินใจปัญหาของเด็ก ในขณะที่ท่านอารมณ์เสีย หรือโมโห	3.45	1.19	มาก	8
8. ผู้ปกครองจะกล่าวขอโทษเด็กเสมอ เมื่อท่านเข้าใจเด็กผิด	3.60	1.05	มาก	7
9. เมื่อเด็กไม่ต้องการทำตามที่ผู้ปกครองบอกโดยชี้แจงเหตุผล ท่านยินดีรับฟังและชี้แจงเหตุผลที่ถูกต้อง	3.87	0.86	มาก	6
ภาพรวม	3.98	0.50	มาก	

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน เป็นอันดับแรก และการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก รองลงมา ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผล ดังนี้

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนมีการตกแต่งบำรุงรักษาให้สะอาด สวยงามร่มรื่น เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลการคมนาคมสะดวก ไม่ห่างไกลจากย่านชุมชนที่พักอาศัย อาคารเรียนมีพื้นที่ใช้สอยที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็กได้ทำกิจกรรม สภาพของเครื่องเล่นอยู่ในสภาพการใช้งานที่แข็งแรง ทนทาน และปลอดภัยสำหรับเด็ก โรงเรียนมีห้องสุขา อ่างล้างมือ และที่ล้างหน้าที่สะอาด ถูกสุขลักษณะเป็นสัดส่วนแก่เด็ก ห้องเรียนจัดให้มีที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัวเด็ก เช่น แปรงสีฟัน แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว เป็นระเบียบเรียบร้อย โรงเรียนมีการจัดเครื่องเล่นสนามให้เด็กเล่นและพักผ่อนที่แยกเป็นสัดส่วน และมีจำนวนเพียงพอไม่รวมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ถ้ามี) ห้องเรียนมีตู้เก็บของใช้/เอกสาร/ป้ายนิเทศ และที่สำหรับแสดงผลงานเด็ก และบริเวณรอบอาคารเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ (ไม่มีน้ำขัง/สิ่งปฏิกูล) ตามลำดับ และท้ายสุด โต๊ะ เก้าอี้มีจำนวนเพียงพอและมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมภายในในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดเก็บดูแลรักษา และปรับปรุงสื่อการสอนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงามน่าใช้อยู่เสมอ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เด็กสามารถหยิบจับอุปกรณ์ต่างๆสำหรับการเรียนรู้ได้สะดวกและปลอดภัย เด็กอยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลายมีการจัดและตกแต่งสวยงาม เด็กได้ออกมาทำกิจกรรมข้างนอกอย่างสม่ำเสมอและได้ใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหว เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอกห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ในห้องเรียนมีของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอกห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กเล่นกิจกรรมในห้องเรียนด้วยความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ มีการจัดมุมเล่นสำหรับเด็กที่สลับสับเปลี่ยนอยู่เสมอ และเด็กสามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่างราบรื่น บรรยากาศของห้องเรียนปราศจากกลิ่น เสียงรบกวนและมีแสงสว่างเพียงพอ และท้ายสุดเด็กสามารถสังเกตเห็นและบอกตารางเรียนในแต่ละวันได้ รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม

ด้านสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับที่
การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก	3.99	0.63	มาก	2
1. โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลการคมนาคมสะดวก ไม่ห่างไกล จากย่านชุมชนที่พักอาศัย	4.09	0.87	มาก	2
2. บริเวณรอบอาคารเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ถูก สุขลักษณะ (ไม่มีน้ำขัง/สิ่งปฏิกูล)	3.93	0.84	มาก	9
3. อาคารเรียนมีพื้นที่ใช้สอยที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก ได้ทำกิจกรรม	4.05	0.83	มาก	3
4. อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนมีการตกแต่ง บำรุงรักษา ให้สะอาด สวยงามร่มรื่น	4.10	0.83	มาก	1
5. โรงเรียนมีห้องสุขา อ่างล้างมือ และที่ล้างหน้าที่สะอาด ถูกสุขลักษณะเป็นสัดส่วนแก่เด็ก	4.00	0.82	มาก	5
6. โรงเรียนมีการจัดเครื่องเล่นสนามให้เด็กเล่นและพักผ่อน ที่แยกเป็นสัดส่วน และมีจำนวนเพียงพอไม่รวมกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษา (ถ้ามี)	3.98	0.80	มาก	7
7. สภาพของเครื่องเล่นอยู่ในสภาพการใช้งานที่แข็งแรง ทนทาน และปลอดภัยสำหรับเด็ก	4.03	0.81	มาก	4
8. โต๊ะ เก้าอี้มีจำนวนเพียงพอและมีขนาดเหมาะสมกับวัย ของเด็ก	3.86	0.92	มาก	10
9. ห้องเรียนมีตู้เก็บของใช้/เอกสาร/ป้ายนิเทศ และที่ สำหรับแสดงผลงานเด็ก	3.97	0.79	มาก	8
10. ห้องเรียนจัดให้มีที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัวเด็ก เช่น แปรงสีฟัน แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.98	0.78	มาก	6
การจัดสภาพแวดล้อมภายใน	4.02	0.60	มาก	1
1. เด็กอยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลายมีการจัด และตกแต่งสวยงาม	4.07	0.69	มาก	3
2. เด็กสามารถหยิบจับอุปกรณ์ต่างๆสำหรับการเรียนรู้ได้ สะดวกและปลอดภัย	4.08	0.74	มาก	2
3. มีการจัดมุมเล่นสำหรับเด็กที่สลับสับเปลี่ยนอยู่เสมอ และเด็กสามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่างราบรื่น	4.00	0.78	มาก	9
4. เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอก ห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว	4.06	0.76	มาก	5
5. เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอก ห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว	4.04	0.84	มาก	7
6. เด็กสามารถสังเกตเห็นและบอกตารางเรียนในแต่ละวัน ได้	3.85	0.90	มาก	11
7. เด็กเล่นกิจกรรมในห้องเรียนด้วยความปลอดภัยจาก อุบัติเหตุ	4.02	0.80	มาก	8

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม (ต่อ)

สภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับที่
8. ในห้องเรียนมีของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย ของเด็ก	4.05	0.73	มาก	6
9. เด็กได้ออกมาทำกิจกรรมข้างนอกอย่างสม่ำเสมอและได้ ใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหว	4.07	0.73	มาก	4
10. บรรยากาศของห้องเรียนปราศจากกลิ่น เสี่ยงรบกวน และมีแสงสว่างเพียงพอ	3.98	0.89	มาก	10
11. มีการจัดเก็บดูแลรักษา และปรับปรุงสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงามน่าใช้อยู่เสมอ	4.08	0.70	มาก	1
ภาพรวม	4.01	0.58	มาก	

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านโรงเรียนและชุมชน เป็นอันดับแรก และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รองลงมา ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผล ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เด็กมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือ แสดงออก เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจ เด็กเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กเรียนรู้ตามบริบทและรู้จักชุมชนของตนเอง เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแบบบูรณาการ เด็กสามารถทำงานร่วมกับเด็กทุกกลุ่มอายุได้ เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เด็กได้รับแรงจูงใจและ คำแนะนำทางบวก และเด็กร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ตามลำดับ และท้ายสุดเด็กได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชนในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมกับและครูที่โรงเรียนเนื่องในโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันแม่ เป็นอันดับ แรก รองลงมา คือ ผู้ปกครองขอ/ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กร่วมกันกับครู ผู้ปกครอง ติดต่อบริการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กด้วยวิธีการต่างๆกับคุณครู ประจำชั้น เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน/ประจำสัปดาห์ ผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือครูในการเตรียม กิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น จัดหาสื่อการสอน เป็นผู้ปกครองอาสา วิทยากรให้ความรู้เด็ก และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมของเด็ก ตามลำดับ และท้ายสุดโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนด้านบริจาคตฤษฎี แรงงาน วัสดุครุภัณฑ์ให้ครูใช้ ประกอบการสอน รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดการเรียนรู้

ด้านการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับที่
การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	3.93	0.60	มาก	2
1. เด็กสามารถทำงานร่วมกับเด็กทุกกลุ่มอายุได้	3.91	0.89	มาก	6
2. เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.86	0.76	มาก	10
3. เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจ	3.99	0.70	มาก	2
4. เด็กเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.98	0.69	มาก	3
5. เด็กมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออก	4.01	0.69	มาก	1
6. เด็กร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน	3.88	0.75	มาก	9
7. เด็กได้รับแรงจูงใจและคำแนะนำทางบวก	3.90	0.79	มาก	8
8. เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง	3.90	0.77	มาก	7
9. เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแบบบูรณาการ	3.96	0.74	มาก	5
10. เด็กเรียนรู้ตามบริบทและรู้จักชุมชนของตนเอง	3.98	0.83	มาก	4
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน	3.96	0.67	มาก	1
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมของเด็ก	3.91	0.93	มาก	5
2. ผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือครูในการเตรียมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น จัดหาสื่อการสอน เป็นผู้ปกครองอาสา วิทยากรให้ความรู้เด็ก	3.91	0.90	มาก	4
3. ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับและครูที่โรงเรียนเนื่องในโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันแม่	4.21	0.79	มากที่สุด	1
4. ผู้ปกครองขอให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กร่วมกันกับครู	4.02	0.87	มาก	2
5. ผู้ปกครองติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กด้วยวิธีการต่างๆกับคุณครูประจำชั้น เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน/ประจำสัปดาห์	3.95	0.86	มาก	3
6. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนด้านบริจาคตrophic แรงงาน วัสดุครุภัณฑ์ให้ครูใช้ประกอบการสอน	3.81	0.97	มาก	6
ภาพรวม	3.95	0.58	มาก	

2.4 พัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ เป็นอันดับแรก รองลงมา พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผล ดังนี้

พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยืนด้วยขาข้างเดียวประมาณ 5 วินาที เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เดินลงบันไดสลับเท้า เดินจากขั้นเท้าไปยังปลายเท้า ตื่นเต้นและควบคุมตนเองได้ในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทรงตัวได้บนราวทรงตัวขนาดต่ำกว่า 4 นิ้ว แต่ทรงตัวไม่ได้บนราวทรงตัวกว้าง 2 นิ้ว ถ้าไม่มองเท้า รับรู้และตระหนักถึงข้อจำกัดของกำลังตนเอง มีความอดทนในกิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานสูง และเคลื่อนไหวอย่างสัมพันธ์ในการปีนป่ายอุปกรณ์ยิมนาสติก ตามลำดับ และท้ายสุดกระโดดบนสปริงสำหรับการหาคะเมนตีลังกา

พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อยในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แปร่งฟันและหิวผมเอง เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ปักหมุดบนกระดานขนาดเล็ก เททรายหรือของเหลวลงในภาชนะขนาดเล็ก ร้อยลูกปัดขนาดเล็กโดยทำตามแบบ ไม่ทำของหกจากถ้วยหรือช้อน สร้างโครงสร้างบล็อกที่ซับซ้อนและขยายส่วนมากขึ้น สนุกสนานในการเล่นกับวัตถุต่างๆที่มีการใช้กล้ามเนื้อย่อย เช่น การใช้กรรไกร ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ใส่เสื้อผ้าและถอดเสื้อผ้าได้โดยไม่ต้องช่วย วาดรูปร่างพื้นฐานหลายอย่างรวมกัน และวาดบุคคลที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสี่ส่วน ตามลำดับ และท้ายสุดร้อยเชือกทรงเท้าได้แต่ไม่สามารถผูกปมได้

พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร้องเพลงง่ายๆ รู้จังหวะ และการเล่นนิ้วมือเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ พูด 5-6 คำต่อประโยคเสมอ ชอบเล่าให้คนอื่นฟังเกี่ยวกับครอบครัวและประสบการณ์ของตน กล่าวพูดต่อหน้ากลุ่ม เรียนรู้คำใหม่อย่างรวดเร็วถ้ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการใช้คำที่เป็นนามธรรม ใช้ความคล่องแคล่วในการพูดเพื่อเรียกรื่องสิ่งต่างๆ และเริ่มหย่าแหย่ผู้อื่น แสดงอารมณ์ผ่านท่าทางและอ่านภาษากายของผู้อื่นได้ โครงสร้างประโยคที่ก้าวหน้ามากขึ้น เช่น ประโยคแสดงความสัมพันธ์ ประโยคที่มีคำถามต่อท้าย เช่น เธอหิว ใช่หรือไม่ใช่ และสามารถเล่าเรื่องซ้ำ 4-5 ลำดับขั้น หรือ 4-5 ประโยคในเรื่องๆ หนึ่ง ตามลำดับ และท้ายสุดสามารถควบคุมระดับของเสียงในบางช่วงเวลา

พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แบ่งของ และเริ่มเข้าใจการเล่นโต้ตอบในกลุ่มเล็กๆ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ชอบเล่นกับผู้อื่น ต้องการให้เพื่อนชอบ เล่นแบบสัมพันธ์กัน และเริ่มต้นที่จะให้และรับอย่างแท้จริงและมีการเล่นแบบร่วมมือ ชมผู้อื่นเมื่อใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้าใหม่ แสดงความชอบในการมีเพื่อนและเป็นเพื่อน ค้นหาคำการแก้ปัญหาปฏิสัมพันธ์ทางลบ แม้ว่า จะขาดทักษะการเจรจาในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทั้งหมด โกรธง่ายถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการในเวลานั้น

แสดงออกเมื่อโกรธ แต่เรียนรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีและนำไปสู่การลงโทษ ทราบถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง แสดงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ความกลัวหรือโกรธ แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในการแสดงหรือควบคุมความรู้สึกของตนในเวลานั้น และไม่สามารถรอคอยได้ในระยะเวลานาน ตามลำดับ และท้ายสุดไม่สนใจที่จะทำตามสัญญา รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

พัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่	3.46	0.68	มาก	1
1. เดินจากสั้นเท้าไปยังปลายเท้า	3.56	0.84	มาก	3
2. ยืนด้วยขาข้างเดียวประมาณ 5 วินาที	3.79	0.89	มาก	1
3. ทรงตัวได้บนราวทรงตัวขนาดต่ำกว่า 4 นิ้ว แต่ทรงตัวไม่ได้บนราวทรงตัวกว้าง 2 นิ้ว ถ้าไม่มองเท้า	3.43	0.83	มาก	5
4. เดินลงบันไดสลับเท้า	3.68	0.93	มาก	2
5. เคลื่อนไหวอย่างสัมพันธ์ในการปีนป่ายอุปกรณ์ยิมนาสติก	3.33	0.98	ปานกลาง	8
6. กระโดดบนสปริงสำหรับการหกคะเมนตีลังกา	3.17	0.97	ปานกลาง	9
7. มีความอดทนในกิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานสูง	3.34	0.81	ปานกลาง	7
8. รับรู้และตระหนักถึงข้อจำกัดของกำลังตนเอง	3.41	0.85	มาก	6
9. ตื่นเต้นและควบคุมตนเองได้ในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	3.51	0.84	มาก	4
พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย	3.45	0.75	มาก	2
1. ปักหมุดบนกระดานขนาดเล็ก	3.62	0.91	มาก	2
2. ร้อยลูกปัดขนาดเล็กโดยทำตามแบบ	3.60	0.94	มาก	4
3. เททรายหรือของเหลวลงในภาชนะขนาดเล็ก	3.61	0.85	มาก	3
4. สร้างโครงสร้างบล็อกที่ซับซ้อนและขยายส่วนมากขึ้น	3.49	0.85	มาก	6
5. สนุกสนานในการเล่นกับวัตถุต่างๆที่มีการใช้กล้ามเนื้อย่อย เช่นการใช้กรรไกร ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง	3.49	0.97	มาก	7
6. วาดรูปร่างพื้นฐานหลายอย่างรวมกัน	3.25	1.02	ปานกลาง	9
7. วาดบุคคลที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสี่ส่วน	3.19	1.02	ปานกลาง	10
8. ใส่เสื้อผ้าและถอดเสื้อผ้าได้โดยไม่ต้องช่วย	3.43	1.02	มาก	8
9. แปรงฟันและหวีผมเอง	3.66	0.98	มาก	1
10. ไม่ทำของหกจากถ้วยหรือช้อน	3.54	0.96	มาก	5
11. ร้อยเชือกทรงเท้าได้ แต่ไม่สามารถผูกปมได้	3.15	1.03	ปานกลาง	11
พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร	3.42	0.77	มาก	3
1. แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการใช้คำที่เป็นนามธรรม	3.42	0.91	มาก	6
2. พูด 5-6 คำต่อประโยคเสมอ	3.57	0.99	มาก	2
3. ร้องเพลงง่ายๆ รู้จังหวะ และการเล่นนิ้วมือ	3.69	0.94	มาก	1
4. กล่าวพูดต่อหน้ากลุ่ม	3.43	1.09	มาก	4

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) (ต่อ)

พัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
5. ชอบเล่าให้คนอื่นฟังเกี่ยวกับครอบครัวและประสบการณ์ของตน	3.47	1.03	มาก	3
6. ใช้ความคล่องแคล่วในการพูดเพื่อเรียกร่องสิ่งต่างๆ และเริ่มหย่าแหย่ผู้อื่น	3.39	0.97	ปานกลาง	7
7. แสดงอารมณ์ผ่านทางท่าทางและอ่านภาษากายของผู้อื่นได้	3.38	0.91	ปานกลาง	8
8. สามารถควบคุมระดับของเสียงในบางช่วงเวลา	3.23	0.91	ปานกลาง	11
9. ใช้โครงสร้างประโยคที่ก้าวหน้ามากขึ้น เช่น ประโยคแสดงความสัมพันธ์ ประโยคที่มีคำถามต่อท้าย เช่น เธอหัวเราะหรือไม่	3.37	0.95	ปานกลาง	9
10. เรียนรู้คำใหม่อย่างรวดเร็วถ้ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก	3.42	0.90	มาก	5
11. สามารถเล่าเรื่องซ้ำ 4-5 ลำดับขั้น หรือ 4-5 ประโยคในเรื่องๆหนึ่ง	3.32	0.98	ปานกลาง	10
พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม	3.30	0.68	ปานกลาง	4
1. เล่นแบบสัมพันธ์กันและเริ่มต้นที่จะให้และรับอย่างแท้จริงและมีการเล่นแบบร่วมมือ	3.43	0.92	มาก	4
2. แบ่งของ และเริ่มเข้าใจการเล่นโต้ตอบในกลุ่มเล็กๆ	3.56	0.95	มาก	1
3. โกรธง่ายถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการในเวลานั้น	3.31	1.00	ปานกลาง	8
4. ชอบเล่นกับผู้อื่น	3.50	1.00	มาก	2
5. ค้นหาการแก้ปัญหาปฏิสัมพันธ์ทางลบ แม้ว่าจะขาดทักษะการเจรจาในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทั้งหมด	3.40	0.93	ปานกลาง	7
6. ต้องการให้เพื่อนชอบ	3.48	0.97	มาก	3
7. ชมผู้อื่นเมื่อใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้าใหม่	3.43	1.08	มาก	5
8. แสดงความชอบในการมีเพื่อนและเป็นเพื่อน	3.42	1.02	มาก	6
9. แสดงออกเมื่อโกรธ แต่เรียนรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีและนำไปสู่การลงโทษ	3.27	0.97	ปานกลาง	9
10. ทราบถึงพฤติกรรมต่างๆที่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง	3.21	0.92	ปานกลาง	10
11. ไม่สามารถรอคอยได้ในระยะเวลานาน	3.04	1.02	ปานกลาง	12
12. ไม่สนใจที่จะทำตามสัญญา	2.90	1.01	ปานกลาง	13
13. แสดงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ความกลัวหรือโกรธ แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในการแสดงหรือควบคุมความรู้สึกของตนในเวลานั้น	3.08	0.90	ปานกลาง	11
ภาพรวม	3.41	0.66	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน การจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน กับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ทางภาษาและการสื่อสาร และทางอารมณ์และสังคม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.72 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมแต่ละด้านมีค่า 0.80 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละด้านมีค่า 0.67 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.70 ถึง 0.84 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.12 ถึง 0.28 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ยกเว้นการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน กับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมไม่มีความสัมพันธ์กัน

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมแต่ละด้านกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.33 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละด้านกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.11 ถึง 0.21 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ยกเว้นการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน กับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ด้านพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กัน รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

ชุดตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	Y1	Y2	Y3	Y4
X1	1.00	0.71**	0.64**	0.60**	0.56**	0.62**	0.44**	0.21**	0.23**	0.12*	0.18**
X2		1.00	0.60**	0.50**	0.47**	0.46**	0.37**	0.09	0.21**	0.11*	0.06
X3			1.00	0.57**	0.61**	0.54**	0.46**	0.25**	0.28**	0.20**	0.24**
X4				1.00	0.80**	0.67**	0.59**	0.31**	0.33**	0.23**	0.22**
X5					1.00	0.79**	0.69**	0.26**	0.29**	0.19**	0.23**
X6						1.00	0.66**	0.21**	0.20**	0.10	0.19**
X7							1.00	0.15**	0.11*	0.07	0.11*
Y1								1.00	0.79**	0.76**	0.69**
Y2									1.00	0.84**	0.75**
Y3										1.00	0.81**
Y4											1.00

P** < 0.01 , P* < 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) พบว่า สหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย แบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน การจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านโรงเรียนและชุมชน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ทางภาษาและการสื่อสาร และ ทางอารมณ์และสังคม มีค่าเรียงตามฟังก์ชันที่ 1, ฟังก์ชันที่ 2, ฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 เท่ากับ .412 (p = 0.00), .372 (p = 0.00), 0.18 (p = 0.08) และ 0.10 (p = 0.40) ตามลำดับ ซึ่งในฟังก์ชันที่ 1 และฟังก์ชันที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในฟังก์ชันที่ 3 และ ฟังก์ชันที่ 4 มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิค (Eigen value) ทั้ง 4 ฟังก์ชัน พบว่า มีค่าไอแกนเรียงตามฟังก์ชันที่ 1, ฟังก์ชันที่ 2, ฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 เท่ากับ 0.16, 0.13, 0.03 และ 0.01 ตามลำดับ แสดงว่าในฟังก์ชันแรกเป็นมิติที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด กลุ่มตัวแปรอิสระ การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ สามารถอธิบายชุดตัวแปรตามพัฒนาการตาม การปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ได้ประมาณร้อยละ 16.90 ในฟังก์ชันที่ 2 เป็นมิติที่มีความสำคัญรองลงมา กลุ่มตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้

สามารถอธิบายชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ได้ประมาณร้อยละ 13.8 ส่วนในฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 เป็นมิติที่ไม่พบว่ามีค่าสำคัญทางสถิติตามระดับที่กำหนดไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 สหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 ด้าน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทั้ง 4 ด้าน

Function F	Canonical correlation (Rc)	Eigen value λ (R^2c)	Wilk's Lambda Λ	Chi- square χ^2	df	p
1	0.41	0.16	0.68	135.91	28.00	0.00
2	0.37	0.13	0.82	69.72	18.00	0.00
3	0.18	0.03	0.95	16.71	10.00	0.08
4	0.10	0.01	0.98	3.99	4.00	0.40

5. ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 ด้าน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 ด้าน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลซึ่งกันและกันได้ 2 ฟังก์ชัน

ในฟังก์ชันแรก (F1) ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด คือ พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (-0.80) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (-0.74) พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (-0.69) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (-0.46) ตามลำดับ ส่วนสำหรับตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (-0.69) แบบประชาธิปไตย (-0.67) แบบรักสนับสนุน (-0.21) การจัดสภาพแวดล้อมภายใน (-0.73) และภายนอก (-0.72) การจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (-0.72) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน (-0.41) ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู การจัดสภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ที่ดีในทุกแบบ มีแนวโน้มของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงทุกด้าน

ในฟังก์ชันที่สอง (F2) ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด คือ พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (-0.66) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (-0.47) และพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (-0.22) ตามลำดับ ส่วนสำหรับตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การ

อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (-0.69) แบบใช้เหตุผล (-0.31) และแบบประชาธิปไตย (-0.21) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก (-0.49) และภายใน (-0.33) ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในทุกแบบ มีแนวโน้มของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ทางภาษาและการสื่อสาร และทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

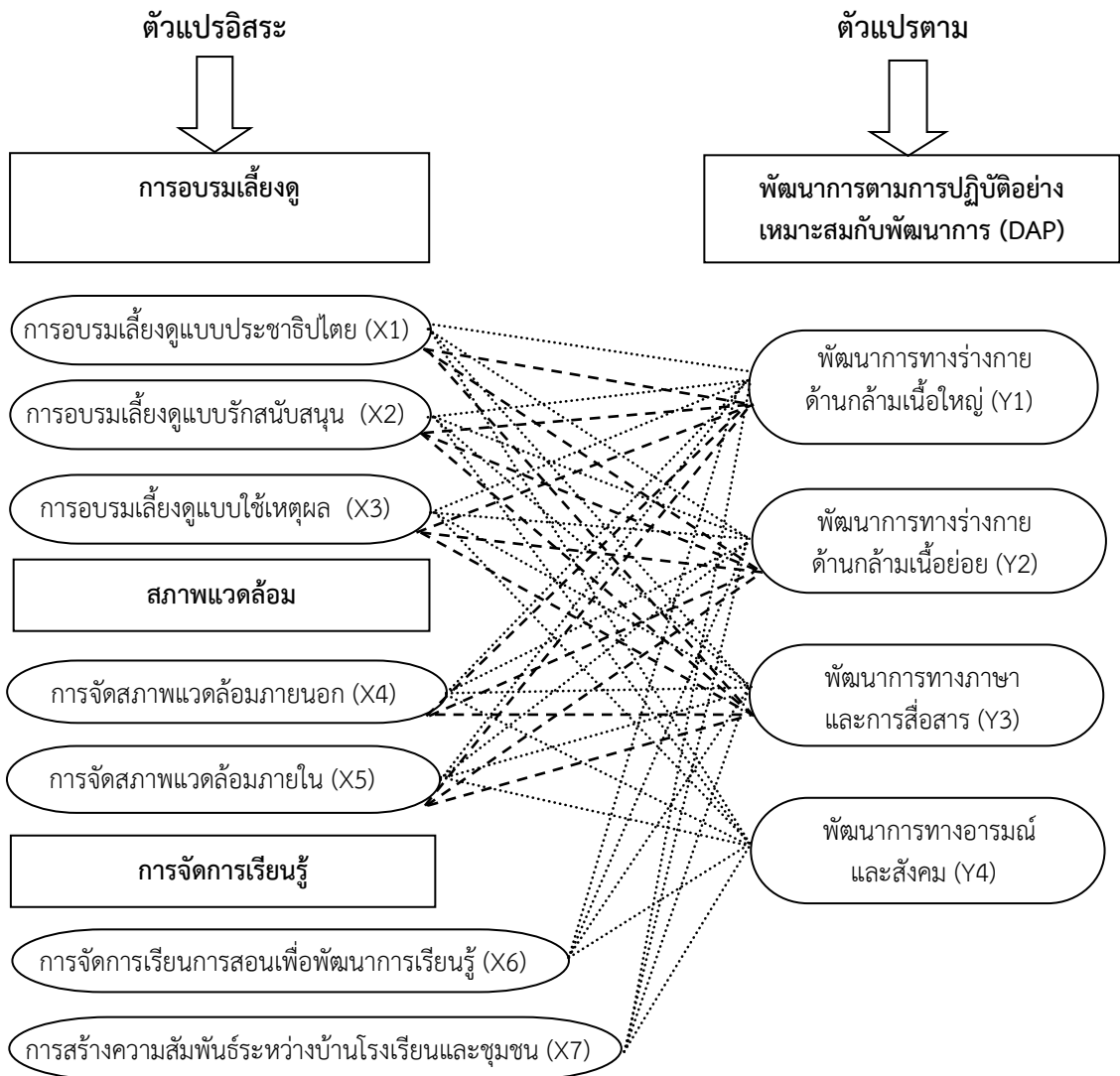
ตารางที่ 4.9 ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดูสภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)

ประเภทตัวแปร	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอล	
		F1	F2
ชุดตัวแปรอิสระ การอบรมเลี้ยงดู	แบบประชาธิปไตย (X1)	-0.67 ¹	0.21 ¹
	แบบรักสนับสนุน (X2)	-0.21 ¹	0.69 ¹
	แบบใช้เหตุผล (X3)	-0.69 ¹	0.31 ¹
สภาพแวดล้อม	การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก (X4)	-0.72 ¹	0.49 ¹
	การจัดสภาพแวดล้อมภายใน (X5)	-0.73 ¹	0.33 ¹
การจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (X6)	-0.72 ¹	0.07
	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน (X7)	-0.41 ¹	-0.03
ชุดตัวแปรตาม พัฒนาการตามการ ปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP)	พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (Y1)	-0.80 ¹	0.22 ¹
	พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (Y2)	-0.69 ¹	0.66 ¹
	พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (Y3)	-0.46 ¹	0.47 ¹
	พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (Y4)	-0.74 ¹	0.09

¹ ค่าที่ส่งผลซึ่งกันและกันกลุ่มแรกในชุดนั้น,

และเกณฑ์ที่พิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญจะส่งผลซึ่งกันและกันมีค่า ≥ 0.20 ขึ้นไป

เพื่อให้เห็นภาพลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้กับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม จึงเขียนแผนภาพโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในชุดตัวแปรอิสระ และชุดตัวแปรตาม ดังนี้

- ..... ความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ค่าโนนิคอลชุดแรก
- ความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ค่าโนนิคอลชุดที่สอง

ภาพที่ 4.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ค่าโนนิคอล

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) ผู้วิจัยขอเสนอผลสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของเด็กส่วนใหญ่เพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 และเพศหญิง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40 โดยมีอายุเฉลี่ย 3.52 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 16.69 กิโลกรัม และส่วนสูงเฉลี่ย 99.88 เซนติเมตร เป็นบุตรลำดับที่ 1 ส่วนใหญ่ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 เป็นบุตรคนเดียว (มีพี่น้องรวม 1 คน) จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10 มีสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอบ้านนา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 84.30 การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 และจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 43.40 ตามลำดับ เช่นเดียวกับอาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 และ จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 62.20 ตามลำดับ ซึ่งสถานภาพของบิดามารดามีสถานภาพสมรสจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 87.30 รายได้ประจำของครอบครัว (บาท/เดือน) ส่วนใหญ่ 7,000 – 10,000 บาท/เดือน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 27.10 ความเพียงพอของรายได้ ส่วนใหญ่พอใช้จ่าย จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 66.90 มีหนี้สิน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 และไม่มีเงินออม จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 ส่วนลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่ครอบครัวเดี่ยว ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก จะมีจำนวนสมาชิก 3 คน จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 และครอบครัวขยาย ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติๆ จะมีจำนวนสมาชิก 4 คน จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 69.90

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) พบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.73 ถึง 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.60 ด้านสภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.99 ถึง 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.63 ด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93 ถึง 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง

0.60 ถึง 0.67 และด้านการพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.30 ถึง 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.68 ถึง 0.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น

2.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดู พบว่า มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนเป็นอันดับแรก รองลงมา มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผล ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สิ่งที่ได้กทำหรือพูด ผู้ปกครองจะแสดงความสนใจและใส่ใจเสมอ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เวลาที่เด็กทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ หรือเพื่อน ผู้ปกครองจะตัดสินด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของเด็กเสมอ ถึงแม้ว่าจะยังเด็กก็ตาม ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกรับประทานอาหาร ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายไม่ว่าเด็กจะถูกหรือผิด ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกได้เล่นกับเพื่อน หรือพาออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน เมื่อเด็กคิดหรือพยายามทำอะไร ผู้ปกครองจะสนับสนุน และให้คำแนะนำผู้ปกครองให้เด็กแสดงความคิดเห็นเสมอในการทำกิจกรรมของครอบครัว และผู้ปกครองให้อิสระในการเลือกซื้อของเล่น และเครื่องใช้ที่เหมาะสม ตามลำดับ และท้ายสุดผู้ปกครองตัดสินใจให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดของท่าน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่าท่านรักเขามาก เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่า ท่านภูมิใจในตัวเด็กมาก ผู้ปกครองคอยอบรม สั่งสอน และชี้แนะแนวทางที่ดีให้กับเด็ก ผู้ปกครองกล่าวชมเชยและให้กำลังใจกับเด็กอยู่เสมอ ผู้ปกครองแสดงความรักโดยการกอด สัมผัสเด็กอย่างทะนุถนอมและจริงใจ เมื่อเด็กทำอะไร ผู้ปกครองจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เด็ก ผู้ปกครองชอบพูดคุยกับลูกด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวล และผู้ปกครองสนใจเมื่อเด็กขอความช่วยเหลือ การกระทำทุกอย่างให้เด็กตัดสินใจเอง ตามลำดับ และท้ายสุด ผู้ปกครองมีเวลาให้เด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อเด็กทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จ ผู้ปกครองจะให้รางวัลหรือชมเชย เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เมื่อเด็กขอสิ่งของใด ๆ ผู้ปกครองต้องพิจารณาก่อน เมื่อเห็นสมควรจึงอนุญาตและบอกเหตุผล ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษเด็กทุกครั้ง ผู้ปกครองกำหนดกฎเกณฑ์และขอบเขตการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้กับเด็ก ผู้ปกครองให้ออกาสเด็กอธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษ เมื่อเด็กไม่ต้องการทำตามที่ผู้ปกครองบอกโดยชี้แจงเหตุผล ท่านยินดีรับฟังและชี้แจงเหตุผลที่ถูกต้อง ผู้ปกครองจะกล่าวขอโทษเด็กเสมอ เมื่อท่านเข้าใจเด็กผิด และผู้ปกครองไม่ตัดสินปัญหาของเด็ก ในขณะที่ท่านอารมณ์เสีย หรือโมโห ตามลำดับ และท้ายสุด ผู้ปกครองจะลงโทษเด็กตามอารมณ์ของท่าน

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน เป็นอันดับแรก และการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก รองลงมา ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายชื่อปรากฏผล ดังนี้

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนมีการตกแต่งบำรุงรักษาให้สะอาด สวยงามร่มรื่น เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลการคมนาคมสะดวก ไม่ห่างไกลจากย่านชุมชนที่พักอาศัย อาคารเรียนมีพื้นที่ใช้สอยที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็กได้ทำกิจกรรม สภาพของเครื่องเล่นอยู่ในสภาพการใช้งานที่แข็งแรง ทนทาน และปลอดภัยสำหรับเด็ก โรงเรียนมีห้องสุขา อ่างล้างมือ และที่ล้างหน้าที่สะอาด ถูกสุขลักษณะเป็นสัดส่วนแก่เด็ก ห้องเรียนจัดให้มีที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัวเด็ก เช่น แปรงสีฟัน แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว เป็นระเบียบเรียบร้อย โรงเรียนมีการจัดเครื่องเล่นสนามให้เด็กเล่นและพักผ่อนที่แยกเป็นสัดส่วน และมีจำนวนเพียงพอไม่รวมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ถ้ามี) ห้องเรียนมีตู้เก็บของใช้/เอกสาร/ป้ายนิเทศ และที่สำหรับแสดงผลงานเด็ก และบริเวณรอบอาคารเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ (ไม่มีน้ำขัง/สิ่งปฏิกูล) ตามลำดับ และท้ายสุด โต๊ะ เก้าอี้มีจำนวนเพียงพอและมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมภายในในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า มีการจัดเก็บดูแลรักษา และปรับปรุงสื่อการสอนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงามน่าใช้อยู่เสมอ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เด็กสามารถหยิบจับอุปกรณ์ต่างๆสำหรับการเรียนรู้ได้สะดวกและปลอดภัย เด็กอยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลายมีการจัดและตกแต่งสวยงาม เด็กได้ออกมาทำกิจกรรมข้างนอกอย่างสม่ำเสมอและได้ใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหว เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอกห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ในห้องเรียนมีของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอกห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กเล่นกิจกรรมในห้องเรียนด้วยความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ มีการจัดมุมเล่นสำหรับเด็กที่สลับสับเปลี่ยนอยู่เสมอ และเด็กสามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่างราบรื่น บรรยากาศของห้องเรียนปราศจากกลิ่น เสียงรบกวนและมีแสงสว่างเพียงพอ และท้ายสุดเด็กสามารถสังเกตเห็นและบอกตารางเรียนในแต่ละวันได้

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน เป็นอันดับแรก และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รองลงมา ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายชื่อปรากฏผล ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เด็กมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออก เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจ เด็กเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กเรียนรู้ตามบริบทและรู้จักชุมชนของตนเอง เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแบบบูรณาการ เด็กสามารถทำงานร่วมกับเด็กทุกกลุ่มอายุได้ เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เด็กได้รับแรงจูงใจและ

คำแนะนำทางบวก และเด็กร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ตามลำดับ และท้ายสุดเด็กได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชนในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับและครูที่โรงเรียนเนื่องในโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันแม่ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้ปกครองขอ/ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กร่วมกับกับครู ผู้ปกครองติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กด้วยวิธีการต่างๆกับคุณครูประจำชั้น เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน/ประจำสัปดาห์ ผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือครูในการเตรียมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น จัดหาสื่อการสอน เป็นผู้ปกครองอาสา วิทยากรให้ความรู้เด็ก และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมของเด็ก ตามลำดับ และท้ายสุดโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนด้านบริจาดทรัพย์ แรงงาน วัสดุครุภัณฑ์ให้ครูใช้ประกอบการสอน

2.4 พัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) พบว่า พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ เป็นอันดับแรก รองลงมา พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผล ดังนี้

พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยืนด้วยขาข้างเดียวประมาณ 5 วินาที เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เดินลงบันไดสลับเท้า เดินจากขั้นเท้าไปยังปลายเท้า ตื่นเต้นและควบคุมตนเองได้ในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทรงตัวได้บนราวทรงตัวขนาดต่ำกว่า 4 นิ้ว แต่ทรงตัวไม่ได้บนราวทรงตัวกว้าง 2 นิ้ว ถ้าไม่มองเท้า รับรู้และตระหนักถึงข้อจำกัดของกำลังตนเอง มีความอดทนในกิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานสูง และเคลื่อนไหวอย่างสัมพันธ์ในการปีนป่ายอุปกรณ์ยมนาสตัก ตามลำดับ และท้ายสุดกระโดดบนสปริงสำหรับการหาคะเมนตีสังกา

พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อยในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แปร่งฟันและหิวผมเอง เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ปักหมุดบนกระดานขนาดเล็ก เททรายหรือของเหลวลงในภาชนะขนาดเล็ก ร้อยลูกปัดขนาดเล็กโดยทำตามแบบ ไม่ทำของหกจากถ้วยหรือช้อน สร้างโครงสร้างบล็อกที่ซับซ้อนและขยายส่วนมากขึ้น สนุกสนานในการเล่นกับวัตถุต่างๆที่มีการใช้กล้ามเนื้อย่อย เช่น การใช้กรรไกร ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ใส่เสื้อผ้าและถอดเสื้อผ้าได้โดยไม่ต้องช่วย วาดรูปร่างพื้นฐานหลายอย่างรวมกัน และวาดบุคคลที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสี่ส่วน ตามลำดับ และท้ายสุดร้อยเชือกทรงเท้าได้แต่ไม่สามารถผูกปมได้

พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร้องเพลงง่ายๆ รู้จังหวะ และการเล่นนิ้วมือ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ พูด 5-6 คำต่อประโยคเสมอ ชอบเล่าให้คนอื่นฟังเกี่ยวกับครอบครัวและประสบการณ์ของตน กล่าวพูดต่อหน้ากลุ่ม เรียนรู้คำใหม่อย่างรวดเร็วถ้ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการใช้คำที่เป็นนามธรรม ใช้ความคล่องแคล่วใน

การพูดเพื่อเรียกร้องสิ่งต่างๆ และเริ่มหย่าแหย่ผู้อื่น แสดงอารมณ์ผ่านท่าทางและอ่านภาษากายของผู้อื่นได้ โครงสร้างประโยคที่ก้าวหน้ามากขึ้น เช่น ประโยคแสดงความสัมพันธ์ ประโยคที่มีคำถาม ต่อท้าย เช่น เธอหิว ใช่หรือไม่ใช่ และสามารถเล่าเรื่องซ้ำ 4-5 ลำดับชั้น หรือ 4-5 ประโยคในเรื่องๆ หนึ่ง ตามลำดับ และท้ายสุดสามารถควบคุมระดับของเสียงในบางช่วงเวลา

พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แบ่งของ และเริ่มเข้าใจการเล่นโต้ตอบในกลุ่มเล็กๆ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ชอบเล่นกับผู้อื่น ต้องการให้เพื่อนชอบ เล่นแบบสัมพันธ์กัน และเริ่มต้นที่จะให้และรับอย่างแท้จริงและมีการเล่นแบบร่วมมือ ชมผู้อื่นเมื่อใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้าใหม่ แสดงความชอบในการมีเพื่อนและเป็นเพื่อน ค้นหาการแก้ปัญหาปฏิสัมพันธ์ทางลบ แม้ว่าจะขาดทักษะการเจรจาในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทั้งหมด โกรธง่ายถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการในเวลานั้น แสดงออกเมื่อโกรธ แต่เรียนรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีและนำไปสู่การลงโทษ ทราบถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง แสดงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ความกลัวหรือโกรธ แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในการแสดงหรือควบคุมความรู้สึกของตนในเวลานั้น และไม่สามารถรอคอยได้ในระยะเวลาสั้น ตามลำดับ และท้ายสุดไม่สนใจที่จะทำตามสัญญา

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.71 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมแต่ละด้านมีค่า 0.80 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละด้านมีค่า 0.66 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.69 ถึง 0.84 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.12 ถึง 0.28 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ยกเว้นการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน กับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมไม่มีความสัมพันธ์กัน

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมแต่ละด้านกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.33 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละด้านกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.11 ถึง 0.21 มี

ความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ยกเว้นการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะไรและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน กับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ด้านพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดูสภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) พบว่า สหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน การจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะไร และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ทางภาษาและการสื่อสาร และทางอารมณ์และสังคม มีค่าเรียงตามฟังก์ชันที่ 1, ฟังก์ชันที่ 2, ฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 เท่ากับ 0.41 ($p = .00$), 0.37 ($p = .00$), 0.18 ($p = 0.08$) และ 0.10 ($p = 0.40$) ตามลำดับ ซึ่งในฟังก์ชันที่ 1 และฟังก์ชันที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิค (Eigen value) ทั้ง 4 ฟังก์ชันพบว่า มีค่าไอแกนเรียงตามฟังก์ชันที่ 1, ฟังก์ชันที่ 2, ฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 เท่ากับ 0.16, 0.13, 0.03 และ 0.01 ตามลำดับ แสดงว่าในฟังก์ชันแรกเป็นมิติที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด กลุ่มตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ สามารถอธิบายชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ได้ประมาณร้อยละ 16.9 ในฟังก์ชันที่ 2 เป็นมิติที่มีความสำคัญรองลงมา กลุ่มตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ สามารถอธิบายชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ได้ประมาณร้อยละ 13.8 ส่วนในฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 เป็นมิติที่ไม่พบว่ามีค่าสำคัญทางสถิติตามระดับที่กำหนดไว้

5. ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคระหว่างชุดตัวแปรอิสระการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 ด้าน กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลซึ่งกันและกันได้ 2 ฟังก์ชัน

ในฟังก์ชันแรก (F1) ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด คือ พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (-0.80) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (-0.74) พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (-0.69) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (-0.46) ตามลำดับ ส่วนสำหรับตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (-0.69) แบบประชาธิปไตย (-0.67) แบบรักสนับสนุน (-0.21) การจัดสภาพแวดล้อมภายใน (-0.73) และภายนอก (-0.72) การจัดการ

เรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (-0.72) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน (-0.41) ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู การจัดการสภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ที่ดีในทุกแบบ มีแนวโน้มของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงทุกด้าน

ในฟังก์ชันที่สอง (F2) ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด คือ พัฒนาการทางร่างกาย ด้านกล้ามเนื้ออ่อนโยน (-0.66) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (-0.47) และพัฒนาการทางร่างกาย ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (-0.22) ตามลำดับ ส่วนสำหรับตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (-0.69) แบบใช้เหตุผล (-0.31) และแบบประชาธิปไตย (-0.21) การจัดการสภาพแวดล้อมภายนอก (-0.49) และภายใน (-0.33) ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีในทุกแบบ มีแนวโน้มของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้ออ่อนโยน ทางภาษาและการสื่อสาร และทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอกระหว่างตัวแปรอิสระกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ดังที่ได้กล่าวมา และได้แสดงลักษณะความสัมพันธ์ที่พบจากผลการวิเคราะห์ ดังในภาพนั้น สรุปได้ว่า ตัวแปรที่เป็นพารามิเตอร์ในรูปแบบพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ของเด็กปฐมวัย เมื่อแยกตามพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) แต่ละด้าน และเมื่อพิจารณาโดยรวม ๆ เป็นดังนี้

$$ก. Y_1 = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7)$$

$$ข. Y_2 = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7)$$

$$ค. Y_3 = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7)$$

$$ง. Y_4 = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7)$$

$$จ. Y = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7)$$

อภิปรายผล

1. สหสัมพันธ์คาโนนิกอกระหว่างชุดตัวแปรอิสระปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย แบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การจัดการสภาพแวดล้อมภายนอก การจัดการสภาพแวดล้อมภายใน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน กับชุดตัวแปรพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านกล้ามเนื้ออ่อนโยน ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านอารมณ์และสังคม มีค่าเท่ากับ 0.41, 0.37, 0.18 และ 0.10 ตามลำดับ ซึ่งในฟังก์ชันที่ 1 และฟังก์ชันที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในฟังก์ชันที่ 3 และฟังก์ชันที่ 4 ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย แบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การจัดการ

สภาพแวดล้อมภายนอก การจัดสภาพแวดล้อมภายใน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้าน กล้ามเนื้อย่อย ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สกาวรัตน์ เทพรักษ์ และคณะ (2557) พบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมการเล่นของเด็กแต่ละช่วงอายุที่มีความสัมพันธ์ต่อ พัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ $P - value < 0.05$ ในเด็กอายุ 3 ปี - 5 ปีผู้เลี้ยงดูที่มี คะแนนพฤติกรรมการเล่นสูงกว่าค่าเฉลี่ย ≥ 51 คะแนน พบว่า เด็กจะมีพัฒนาการสมวัย รวม 4 ด้าน และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาการด้านสังคมและ การช่วยเหลือตนเองสมวัย สูง กว่าเด็กที่ผู้เลี้ยงดูมีคะแนนพฤติกรรม การเล่น ≤ 50 คะแนน และสอดคล้องกับ Rushton & Larkin (2001) พบว่าปัจจัยของสภาพแวดล้อมตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน งานวิจัยระบุเกี่ยวกับการทำงานของ สมองมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับ พัฒนาการ (DAP) ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและยังต่อยอดความสำเร็จต่อไปในอนาคต งานวิจัยยังกล่าวถึงคุณครูที่ศึกษาปริญญาทางการศึกษาปฐมวัย ทฤษฎีการสอนเพื่อพัฒนาสมองของ เด็ก และนำหลักการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ไปจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน พบว่า เมื่อคุณครูสร้างบรรยากาศการเรียนให้เด็กเกิดความรู้สึกลดตภัย ส่งเสริมการช่วยเหลือตัวเอง และ กระตุ้นให้เด็กเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้สึกละและความคิดอย่างอิสระแล้ว พัฒนาการทางอารมณ์และ สังคมของเด็กจะเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทางกายและสติปัญญาไปในทางบวก ดังนั้น ผู้ที่ เป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย รวมถึงพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการ เรียนรู้ของเด็กและเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เพื่อนำความรู้ที่ได้รับ ไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งการจัดประสบการณ์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อ พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจะเป็นการ เปิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี และเหมาะสมตามวัย (จิรนนท์ พาสนา วุฒิโชติ, 2553)

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอระหว่างชุดตัวแปรอิสระปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของ เด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) กับชุดตัวแปรตามพัฒนาการตามการ ปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ทั้ง 4 ด้าน สามารถส่งผลซึ่งกันและกันได้ 2 ฟังก์ชัน

ในฟังก์ชันแรก (F1) ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด คือ พัฒนาการทางร่างกายด้าน กล้ามเนื้อใหญ่ (-0.80) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (-0.74) พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อ ย่อย (-0.69) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (-0.46) ตามลำดับ ส่วนสำหรับตัวแปรอิสระที่มี อิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (-0.69) แบบประชาธิปไตย (-0.67) แบบรักสนับสนุน (-0.21) การจัดสภาพแวดล้อมภายใน (-0.73) และภายนอก (-0.72) การจัดการ เรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (-0.72) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านโรงเรียนและชุมชน (-0.41) แสดงว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู การจัดสภาพแวดล้อม และการ จัดการเรียนรู้ที่ดีในทุกแบบ มีแนวโน้มของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงทุกด้าน

ในฟังก์ชันที่สอง (F2) ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด คือ พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย (-0.66) พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร (-0.47) และพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (-0.22) ตามลำดับ ส่วนสำหรับตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (-0.69) แบบใช้เหตุผล (-0.31) และแบบประชาธิปไตย (-0.21) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก (-0.49) และภายใน (-0.33) แสดงว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในทุกแบบ มีแนวโน้มของพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสม กับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงด้านพัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ทางภาษาและการสื่อสาร และทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่

การจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก ส่งผลต่อพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ที่สูงทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย ทางภาษาและการสื่อสาร และทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายในนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี ละครวงศ์ (2549) ที่กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ที่ควรจัดห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และเหมาะสมของห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดสภาพนอกห้องเรียน เช่น สนามกีฬา สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบสะอาด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความร่มรื่นสวยงาม และผลจากการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิศศักดิ์ คำปลิว (2551) ที่ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีตัวแปรตาม คือศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการสอน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จากการศึกษานี้ได้ เสนอแนะการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้กับครูให้ชัดเจน ด้านอาคารสถานที่ควรมีการ ปรับปรุงภูมิทัศน์ต่างๆ รอบอาคารเรียนให้มีความร่มรื่นมี บรรยากาศให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544) ด้านการจัดการเรียนรู้ มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ช่วยพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมของผู้เรียน ให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ เนื่องจากการเรียนการสอนนั้นมีองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ละเอียดอ่อน และมีความสำคัญเท่ากับเนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์การเรียน ผู้สอนจึงควรพิจารณาเลือกใช้สภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนนั้นคือบรรยากาศที่ยกย่องหรือส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนให้มีความรู้สึกร่วมสมัย

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สรวาดี เฟ็งศรี โคตร และจันทร์ชลิ มาพุทธ (2554) ที่ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด

การศึกษาปฐมวัย และพบว่าผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มี 5 องค์ประกอบคือ 1. หลักการและแนวคิด คือ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และการมีข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเด็ก เพื่อพัฒนาผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาโรงเรียน 3. ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบคือ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล 5. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการอบรมเลี้ยงดูใน ฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน ด้านการตัดสินใจและ ด้านการร่วมมือกับชุมชน ซึ่งผลของการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเผยแพร่ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กตามวัย เนื่องจากเด็กมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะของครอบครัว และสภาพสังคมแวดล้อม อย่างไรก็ตามเด็กทุกคนควรได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย และพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้เต็มตามศักยภาพ

2. พัฒนาการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการตัดสินใจ โปรแกรมเกี่ยวกับการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก นอกเหนือจากที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับและครูที่โรงเรียนเนื่องในโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ ตาม NAEYC (2009) ได้เสนอเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

3. ควรทำความเข้าใจกับผู้เลี้ยงดูเด็กและเพิ่มศักยภาพ โดยการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูและความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้อง เหมาะสม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการดูแลเด็กต่อไป

4. พัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็กตามประเด็นต่างๆ โดยการนิเทศภายใน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติในกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการสื่อสารในแต่ละวัน ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีรวมถึงสื่อที่สอดคล้องกับ ชุมชน ธรรมชาติในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวจัยเพิ่มเติมในพื้นที่อื่นหรือบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบถึงปัจจัยหลักและปัจจัยรองที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ หรือการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัยให้มีคุณภาพเหมาะสมกับพื้นที่ที่เด็กอาศัยอยู่

2. ควรทำการศึกษาเชิงลึกในบางประเด็น ซึ่งมีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบประชาธิปไตย แบบรักสนับสนุน ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ เด็กปฐมวัย ในการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล. (2539). *คู่มือพนักงานส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสา รักษาดินแดน กรมการปกครอง.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. (2552). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา
- กุศล สุทธธาดา และจิตตินันท์ เตชะคุปต์. (2544). *รูปแบบและระบบการจัดบริการ สถานเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพณิชศึกษา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล : นครปฐม.*
- โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2558, จาก <http://dusitcenter.dusit.ac.th/schools/>
- จิรนนท์ พาสนาวุฒิชิต. (2553). บทบาทหน้าที่ของครู. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/421904>
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2553). *ความรู้ และการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.pecerathailand.com/pdf/25.pdf>
- จีราพร ศรีวัฒนากุลกิจ. (2542). *สถานรับเลี้ยงเด็ก: สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการให้บริการ*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จุฑามาส วรโชติกำจร. (2556). *พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม*. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็กเล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี. พิมพ์ครั้งที่ 1 บริษัท ปิยอนต์ เอ็นเทอร์ไพรซ์จำกัด.
- ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2544). *บรรยากาศในชั้นเรียนและการจูงใจนักเรียน. วารสารวิชาการ, 4 (4) 46.*
- ชิตาพร เอี่ยมสะอาด. (2548). *เด็กปฐมวัยกับทักษะทางภาษา*. สุราษฎร์ธานี: คณะครุศาสตร์
- ณัฐภูมิ เล็กถวิลวงศ์. (2546). *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*

- ดวงกมล จงเจริญ. (2553). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *OJED*, 5 (2), 228-240.
- ดุลยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู:แนวคิดของ Diana Baumrind. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 29(4), 173-187.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ทฤษฎีความผูกพัน. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2558, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ทฤษฎีความผูกพัน>
- ทัศนีย์ อินตะสาร. (2542) *สภาพการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าแบบอิสระ* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ. (2550). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปาริฉัตร ปัญญาณะ. (2545). *ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจิตโรภาส อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ พิชัย. (2542). *การเลี้ยงดูเด็ก*. กำแพงเพชร : พิมพ์ลักษณ์
- พชนี วังยาดิฉิม. (2545). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มาริสรา ธรรมะ. (2545). *ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2555). *แนวการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น: จากกรอบแนวคิดทฤษฎีสู่หลักการปฏิบัติที่เหมาะสม* Developmentally Appropriate Practice in Thai Primary Grade Classrooms: From Theory to Practice. *วารสารครุศาสตร์*. 39 (2), 120-129.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์แมค
- รติชน พิทยสถ์. (2543). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ
- รัตติยา พงษ์ปลัด. (2557). *การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ระวีญา อีสมาแอล. (2556). *ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราตรี ละครวงศ์. (2549). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สระแก้ว: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีรวิทยาสาส์น.*
- สกาวรัตน์ เพชรรัตน์ และคณะ (2557). *การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตสาธารณสุขที่ 4 และ 5. งานอนามัยแม่และเด็ก กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 4 ราชบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*
- สมทรง สรรพสาร. (2547). *การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคูเต๋อ อำเภอมือเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา), มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สราวดี เฟิงศรีโคตร และ จันทร์ชลี มาพุทธ. (2554). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาปฐมวัย. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7 (1), 68-82.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – 2561). กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟิค จำกัด.*
- สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง. (2545). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป.).*
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2546). *คู่มือการดำเนินงาน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- สุขุมล เกษมสุข.(2547). *เอกสารคำสอนรายวิชา ปถ 301 การศึกษาเด็ก. ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สุทธิขมา มาลีเสศ. (2551). *สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุทธิพรรณ ฉีรพงศ์ และขวัญใจ จริญญาทัศน์กร. (2554). *การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้อง กับความคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.*
- ศตพร ทับธนะ, จรัส อติวิทยาภรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 พฤษภาคม 2556 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”. หน้า 289 – 298. สงขลา: การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ*
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุนนท์. (2550). *การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา, 5 (1). 105-118.*

- อุดมศักดิ์ มุณีกันนธ์. (2540). รายงานผลการประเมินโครงการเรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อภิรดี นุ่มมีศรี. (2556). แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรุณชัย กัณชภา. (2548). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอชะอำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2542). การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

- Baumrind, D. (1971). *Current patterns of parental authority*. *Developmental Psychology Monographs* 4: 1-103.
- Bredenkamp, S. (2010). "Chapter 3 Understanding and Applying Developmentally Appropriate Practice," *Effective practices in early childhood education: Building a foundation*, Retrieved July 22, 2015, from <http://www.learningace.com/textbooks/12090-effectivepractices-in-early-childhood-education-building-a-foundation>
- Bredenkamp, S., Copple, C. (1997). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs (revised edition)*. U.S.A.: National Association for the Education of Young Children.
- Gesell, Arnold. (1940). *The First Five Year of Life: A Guide to the study of the Pre School Child*. New York: Happer.
- Gestwicki, C. (1999). *Developmentally appropriate practice: Curriculum and Development in early education. 2nd edition*, New York: Delmar Publishers.
- Good, C. (1973). *Dictionary of education*. Education. Edited by Carter V. Good. New York: McGraw – Hill.
- Hae Kyoung Kim (2011). Developmentally appropriate practice (DAP) as defined and interpreted by early childhood preservice teachers : beliefs about DAP and influences of teacher education and field experience, *SRATE Journal*, 20 (2), 12-22.

- Harper, S. N., & Pelletier, J. (2010). Parent involvement in early childhood: a comparison of English language learners and English first language families. *International Journal Of Early Years Education*, 18(2), 123-141.
- Maccoby, E.E., and Martin, J. (1983). *Socialization in the context of family: Parent-child interaction*. New York: Wiley.
- NAEYC (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8, adopted 2009, A position statement of the National Association for the Education of Young Children*. Retrieved July 30, 2015, from www.naeyc.org/dap.
- NAEYC (2009). *10 Effective DAP teaching strategies*, Retrieved July 30, 2015, from <http://www.naeyc.org/DAP>.
- Novick, R. (1996). *Successful early childhood education in an imperfect world: Lessons learned from four northwest schools*, Retrieved July 30, 2015, from <http://www.nwrel.org/cfc/publications/imperfect.html>.
- Richard, R. J., Brown, A, and Sanders, J. (2002). *What appropriate about developmentally appropriate practice? Observing early childhood development center classroom environments*, CEDER Yearbook 2001.
- Rushton, S., & Larkin, E. (2001). Shaping the learning environment: Connecting developmentally appropriate practice to brain research. *Early Childhood Education Journal*, 19(1), 25-33.
- Texas Education Agency. (2005). *Professional development and appraisal system*. Austin: TEA

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บันทึกข้อความ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง นครนายก ๖๔๔๓
ที่ ศก ๒๕๘๕ /๒๕๕๘ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สุทธิพรธณ ชีรพงษ์

ด้วย อาจารย์รวิ ศิริปริชยากร สังกัดคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ได้ทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งเป็นวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพื่อให้การวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิจัยเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

รวิ ศิริปริชยากร

(นางสาวรวิ ศิริปริชยากร)
อาจารย์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง นครนายก ๖๔๔๓
ที่ ศก ๒๕๘๔ /๒๕๕๘ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.นิคมล สุวรรณศรี

ด้วย อาจารย์รวิ ศิริปริชยากร สังกัดคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ได้ทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งเป็นวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพื่อให้การวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิจัยเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

รวิ ศิริปริชยากร

(นางสาวรวิ ศิริปริชยากร)
อาจารย์

ที่ นย. / ๒๕๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก
ข/๔-๓๘๙ ถ. สุวรรณศร อ. เมือง
จ. นครนายก ๒๖๐๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองนครนายก

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย อาจารย์รวิ ศิริปริชยากร สังกัดคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย
ปฏิบัติงาน

ณ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ได้ทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก
ปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งเป็นวิจัยที่ได้รับ
ทุนอุดหนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ดังนั้นเพื่อให้
การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้
บุคคลดังกล่าวดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยตามความประสงค์ ระหว่างวันที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ และ
ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

รวิ ศิริปริชยากร

(นางสาวรวิ ศิริปริชยากร)

อาจารย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก

โทรศัพท์ ๐-๓๗๓๒-๑๕๙๐

โทรสาร ๐-๓๗๓๒-๑๕๙๑

ภาคผนวก ข

แบบประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ
(Developmental Appropriate Practice: DAP)

แบบประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ
(Developmental Appropriate Practice: DAP)

แบบประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmental Appropriate Practice: DAP) เป็นแบบประเมินเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครนายก เพื่อวัดความพร้อมของผู้เรียน ไม่มีผลใด ๆ ต่อคะแนน เป็นเพียงการประเมินผู้เรียนว่ามีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmental Appropriate Practice: DAP) หรือไม่ จึงควรตอบตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของท่านเอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นต่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การตอบแบบประเมินความพร้อม

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบประเมิน

จงเลือกระดับความคิดเห็นที่ตรงกับการตัดสินใจของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพัฒนาการ

พัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ				
	5	4	3	2	1
เด็กสามารถยืนขาเดียวได้นาน 5 วินาที	✓				
เด็กสามารถนับสิ่งของและบอกจำนวน (1-10) ได้ถูกต้อง					✓

ข้อที่ 1 ถ้าท่านเลือกระดับความคิดเห็น 5 แสดงว่าเด็กแสดงมีพัฒนาการนั้นมากที่สุด

ข้อที่ 2 ถ้าท่านเลือกระดับความคิดเห็น 1 แสดงว่าเด็กมีพัฒนาการนั้นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเด็กในความดูแลของท่าน

1) เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2) อายุ ..... ปี ..... เดือน

3) น้ำหนัก ..... กก. ส่วนสูง ..... ซม.

4) เด็กเป็นบุตรคนที่.....ซึ่งมีพี่น้องรวม(ทั้งตัวเด็กด้วย).....คน

5) ศึกษาอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

6) อำเภอ (จังหวัดนครนายก)

( ) อำเภอเมืองนครนายก

( ) องครักษ์

( ) บ้านนา

( ) ปากพลี

ส่วนที่ 2

แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ของเด็กอายุ 4 ปี

1. พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่

พัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ				
	5	4	3	2	1
1. เดินจากหันเท้าไปยังปลายเท้า					
2. ยืนด้วยขาข้างเดียวประมาณ 5 วินาที					
3. ทรงตัวได้บนราวทรงตัวขนาดต่ำกว่า 4 นิ้ว แต่ทรงตัวไม่ได้บนราวทรงตัวกว้าง 2 นิ้ว ถ้าไม่มองเท้า					
4. เดินลงบันไดสลับเท้า					
5. เคลื่อนไหวอย่างสัมพันธ์ในการปีนป่ายอุปกรณ์ยิมนาสติก					
6. กระโดดบนสปริงสำหรับการหกคะเมนตีลังกา					
7. มีความอดทนในกิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานสูง					
8. รับรู้และตระหนักถึงข้อจำกัดของกำลังตนเอง					
9. ตื่นเต้นและควบคุมตนเองได้ในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม					

2. พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย

พัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ				
	5	4	3	2	1
1. ปีกหมุดบนกระดานขนาดเล็ก					
2. ร้อยลูกปัดขนาดเล็กโดยทำตามแบบ					
3. เททรายหรือของเหลวลงในภาชนะขนาดเล็ก					
4. สร้างโครงสร้างบล็อกที่ซับซ้อนและขยายส่วนมากขึ้น					
5. สนุกสนานในการเล่นกับวัตถุต่างๆที่มีการใช้กล้ามเนื้อย่อย เช่น การใช้กรรไกร ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง					
6. วาดรูปร่างพื้นฐานหลายอย่างรวมกัน					
7. วาดบุคคลที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสี่ส่วน					
8. ใส่เสื้อผ้าและถอดเสื้อผ้าได้โดยไม่ต้องช่วย					
9. แปรงฟันและหวีผมเอง					
10. ไม่ทำของหกจากถ้วยหรือช้อน					
11. ร้อยเชือกทรงเท้าได้ แต่ไม่สามารถผูกปมได้					

3. พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร

พัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ				
	5	4	3	2	1
1. แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการใช้คำที่เป็นนามธรรม					
2. พูด 5-6 คำต่อประโยคเสมอ					
3. ร้องเพลงง่ายๆ รู้จังหวะ และการเล่นนิ้วมือ					
4. กล้าพูดต่อหน้ากลุ่ม					
5. ชอบเล่าให้คนอื่นฟังเกี่ยวกับครอบครัวและประสบการณ์ของตน					
6. ใช้ความคล่องแคล่วในการพูดเพื่อเรียกร่องสิ่งต่างๆ และเริ่มหย่าแยกผู้อื่น					
7. แสดงอารมณ์ผ่านท่าทางและอ่านภาษากายของผู้อื่นได้					
8. สามารถควบคุมระดับของเสียงในบางช่วงเวลา					
9. ใช้โครงสร้างประโยคที่ก้าวหน้ามากขึ้น เช่น ประโยคแสดงความสัมพันธ์ ประโยคที่มีคำถาม ต่อท้าย เช่น เธอหิว ใช่หรือไม่					

10. เรียนรู้คำใหม่อย่างรวดเร็วถ้ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก					
11. สามารถเล่าเรื่องซ้ำ 4-5 ลำดับชั้น หรือ 4-5 ประโยคในเรื่องๆหนึ่ง					

4. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม

พัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ				
	5	4	3	2	1
1. เล่นแบบสัมพันธ์กันและเริ่มต้นที่จะให้และรับอย่างแท้จริงและมีการเล่นแบบร่วมมือ					
2. แบ่งของ และเริ่มเข้าใจการเล่นโต้ตอบในกลุ่มเล็กๆ					
3. โกรธง่ายถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการในเวลานั้น					
4. ชอบเล่นกับผู้อื่น					
5. ค้นหาการแก้ปัญหาปฏิสัมพันธ์ทางลบ แม้ว่าจะขาดทักษะการเจรจาในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทั้งหมด					
6. ต้องการให้เพื่อนชอบ					
7. ชมผู้อื่นเมื่อใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้าใหม่					
8. แสดงความชอบในการมีเพื่อนและเป็นเพื่อน					
9. แสดงออกเมื่อโกรธ แต่เรียนรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีและนำไปสู่การลงโทษ					
10. ทราบถึงพฤติกรรมต่างๆที่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง					
11. ไม่สามารถรอคอยได้ในระยะเวลานาน					
12. ไม่สนใจที่จะทำตามสัญญา					
13. แสดงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ความกลัวหรือโกรธ แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในการแสดงหรือควบคุมความรู้สึกของตนในเวลานั้น					

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่
เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP)

แบบสอบถาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) ของบุคลากร: ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (มสด.) คณะผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะไม่ถูกเปิดเผยในรายละเอียดเป็นรายบุคคล จะนำไปวิจัยในภาพรวมเท่านั้น แบบสอบถามมีจำนวน 4 หน้า แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นต่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP) ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การตอบแบบสอบถาม

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

จงเลือกระดับความคิดเห็นที่ตรงกับการตัดสินใจของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ

ปัจจัย	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้ปกครองให้เด็กแสดงความคิดเห็นเสมอ	✓				
2. ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่าท่านรักเขามาก					✓

ข้อที่ 1 ถ้าท่านเลือกระดับความคิดเห็น 5 แสดงว่าท่านมีระดับการปฏิบัติเรื่องนั้นมากที่สุด

ข้อที่ 2 ถ้าท่านเลือกระดับความคิดเห็น 1 แสดงว่าท่านมีระดับการปฏิบัติเรื่องนั้นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเด็กในความดูแลของท่าน

1) เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2) อายุ ..... ปี ..... เดือน

3) น้ำหนัก ..... กก. ส่วนสูง ..... ซม.

4) เด็กเป็นบุตรคนที่.....ซึ่งมีพี่น้องรวม(ทั้งตัวเด็กด้วย).....คน

5) ศึกษาอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

6) อำเภอ (จังหวัดนครนายก)

( ) อำเภอเมืองนครนายก   ( ) องครักษ์   ( ) บ้านนา   ( ) ปากพลี

7) เด็กอยู่ภายใต้การดูแลของใคร

( ) บิดามารดา   ( ) บิดาคนเดียว   ( ) มารดาคนเดียว
( ) ญาติ   ( ) อื่นๆ ระบุ .....

8) การศึกษาของบิดา

( ) ไม่ได้เรียน   ( ) ประถมศึกษา   ( ) มัธยมศึกษา
( ) ปวช./อนุปริญญา   ( )ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

9) การศึกษาของมารดา

( ) ไม่ได้เรียน   ( ) ประถมศึกษา   ( ) มัธยมศึกษา
( ) ปวช./อนุปริญญา   ( )ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

10) การศึกษาของผู้ปกครอง (ถ้าในข้อ 7 ผู้ปกครองไม่ใช่บิดาหรือมารดา)

( ) ไม่ได้เรียน   ( ) ประถมศึกษา   ( ) มัธยมศึกษา
( ) ปวช./อนุปริญญา   ( )ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

11) อาชีพของบิดา

( ) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ   ( ) ค้าขาย   ( ) รับจ้าง
( ) เกษตรกรรม ระบุ .....

12) อาชีพของมารดา

( ) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ   ( ) ค้าขาย   ( ) รับจ้าง
( ) เกษตรกรรม ระบุ .....

13) อาชีพของผู้ปกครอง

( ) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ   ( ) ค้าขาย   ( ) รับจ้าง
( ) เกษตรกรรม ระบุ .....

14) สถานภาพภาพสมรสของบิดามารดา

( ) สมรส   ( ) หย่าร้าง   ( ) แยกกันอยู่   ( ) หม้าย

15) รายได้ประจำของครอบครัวที่เด็กอยู่ภายใต้การดูแล (บาท/เดือน)

( ) น้อยกว่า 3,000   ( ) 3,001 – 5,000   ( ) 5,001 – 7,000
( ) 7,000 – 10,000   ( ) 10,001 – 13,000   ( ) 13,001 – 15,000
( ) 15,001 – 17,000   ( ) 17,001 – 20,000   ( ) 20,001 ขึ้นไป

16) ความเพียงพอของรายได้

รายได้พอใช้จ่ายหรือไม่	( ) ไม่พอใช้จ่าย	( ) พอใช้จ่าย
มีหนี้สินหรือไม่	( ) ไม่มีหนี้สิน	( ) มีหนี้สิน
มีเงินออมหรือไม่	( ) ไม่มีเงินออม	( ) มีเงินออม

17) ลักษณะครอบครัว

- ( ) ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (ระบุจำนวนสมาชิก ..... คน)
- ( ) ครอบครัวขยาย ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติๆ เช่น ปู่ย่า ตายาย (ระบุจำนวนสมาชิก ..... คน)

ส่วนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นต่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (DAP)

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู

แบบประชาธิปไตย	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้ปกครองให้เด็กแสดงความคิดเห็นเสมอในการทำกิจกรรมของครอบครัว					
2. ผู้ปกครองตัดสินใจให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดของท่าน					
3. ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกได้เล่นกับเพื่อนหรือพาออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน					
4. ผู้ปกครองให้อิสระในการเลือกซื้อของเล่น และเครื่องใช้ที่เหมาะสม					
5. เมื่อเด็กคิดหรือพยายามทำอะไร ผู้ปกครองจะสนับสนุน และให้คำแนะนำ					
6. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายไม่ว่าเด็กจะถูกหรือผิด					
7. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกรับประทานอาหาร					

แบบประชาธิปไตย	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
8. เวลาที่เด็กทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ หรือเพื่อน ผู้ปกครองจะตัดสินด้วยความยุติธรรม					
9. สิ่ง que เด็กทำหรือพูด ผู้ปกครองจะแสดงความสนใจและใส่ใจเสมอ					
10. ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของเด็กเสมอ ถึงแม้ว่าจะยังเด็กก็ตาม					

ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู (ต่อ)

แบบรักสนับสนุน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้ปกครองกล่าวชมเชยและให้กำลังใจกับเด็กอยู่เสมอ					
2. ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่าท่านรักเขามาก					
3. ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้ว่า ท่านภูมิใจในตัวเด็กมาก					
4. เมื่อเด็กทำอะไร ผู้ปกครองจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เด็ก					
5. ผู้ปกครองชอบพูดคุยกับลูกด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวล					
6. ผู้ปกครองแสดงความรักโดยการกอด สัมผัสเด็กอย่างทะนุถนอมและจริงใจ					
7. ผู้ปกครองมีเวลาให้เด็ก					
8. ผู้ปกครองสนใจเมื่อเด็กขอความช่วยเหลือ การกระทำทุกอย่างให้เด็กตัดสินใจเอง					
9. ผู้ปกครองคอยอบรม สั่งสอน และชี้แนะแนวทางที่ดีให้กับเด็ก					

ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู (ต่อ)

แบบใช้เหตุผล	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้ปกครองกำหนดกฎเกณฑ์และขอบเขตการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้กับเด็ก					
2. ผู้ปกครองให้โอกาสเด็กอธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษ					
3. ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษเด็กทุกครั้ง					
4. เมื่อเด็กทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จ ผู้ปกครองจะให้รางวัลหรือชมเชย					
5. เมื่อเด็กขอสิ่งของใด ๆ ผู้ปกครองต้องพิจารณาก่อน เมื่อเห็นสมควรจึงอนุญาตและบอกเหตุผล					
6. ผู้ปกครองจะลงโทษเด็กตามอารมณ์ของท่าน					
7. ผู้ปกครองไม่ตัดสินใจปัญหาของเด็กในขณะที่ท่านอารมณ์เสีย หรือโมโห					
8. ผู้ปกครองจะกล่าวขอโทษเด็กเสมอ เมื่อท่านเข้าใจเด็กผิด					
9. เมื่อเด็กไม่ต้องการทำตามที่ผู้ปกครองบอกโดยชี้แจงเหตุผล ท่านยินดีรับฟังและชี้แจงเหตุผลที่ถูกต้อง					

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลการคมนาคมสะดวก ไม่ห่างไกลจากย่านชุมชนที่พักอาศัย					
2. บริเวณรอบอาคารเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ (ไม่มีน้ำขัง/สิ่งปฏิกูล)					

3. อาคารเรียนมีพื้นที่ใช้สอยที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็กได้ทำกิจกรรม					
4. อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนมีการตกแต่ง บำรุงรักษาให้สะอาด สวยงามร่มรื่น					
5. โรงเรียนมีห้องสุขา อ่างล้างมือ และที่ล้างหน้าที่สะอาด ถูกสุขลักษณะเป็นสัดส่วนแก่เด็ก					
6. โรงเรียนมีการจัดเครื่องเล่นสนามให้เด็กเล่นและพักผ่อนที่แยกเป็นสัดส่วน และมีจำนวนเพียงพอไม่รวมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ถ้ามี)					
7. สภาพของเครื่องเล่นอยู่ในสภาพการใช้งานที่แข็งแรง ทนทาน และปลอดภัยสำหรับเด็ก					
8. โต๊ะ เก้าอี้มีจำนวนเพียงพอและมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
9. ห้องเรียนมีตู้เก็บของใช้/เอกสาร/ป้ายนิเทศ และที่สำหรับแสดงผลงานเด็ก					
10. ห้องเรียนจัดให้มีที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัวเด็ก เช่น แปรงสีฟัน แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว เป็นระเบียบเรียบร้อย					

ด้านสภาพแวดล้อม (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. เด็กอยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดและตกแต่งสวยงาม					
2. เด็กสามารถหยิบจับอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการเรียนรู้ได้สะดวกและปลอดภัย					
3. มีการจัดมุมเล่นสำหรับเด็กที่สลับสับเปลี่ยนอยู่เสมอ และเด็กสามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่างราบรื่น					

4. เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอกห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว					
5. เด็กสามารถเห็นผลงานของตนเองที่จัดแสดงใน/นอกห้องหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว					
6. เด็กสามารถสังเกตเห็นและบอกตารางเรียนในแต่ละวันได้					
7. เด็กเล่นกิจกรรมในห้องเรียนด้วยความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ					
8. ในห้องเรียนมีของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
9. เด็กได้ออกมาทำกิจกรรมข้างนอกอย่างสม่ำเสมอและได้ใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหว					
10. บรรยากาศของห้องเรียนปราศจากกลิ่นเสียงรบกวนและมีแสงสว่างเพียงพอ					
11. มีการจัดเก็บดูแลรักษา และปรับปรุงสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียน เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม น่าใช้อยู่เสมอ					

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. เด็กสามารถทำงานร่วมกับเด็กทุกกลุ่มอายุได้					
2. เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
3. เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจ					
4. เด็กเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย					
5. เด็กมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็นหรือแสดงออก					

6. เด็กร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน					
7. เด็กได้รับแรงจูงใจและคำแนะนำทางบวก					
8. เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง					
9. เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแบบบูรณาการ					
10. เด็กเรียนรู้ตามบริบทและรู้จักชุมชนของตนเอง					

ด้านการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมของเด็ก					
2. ผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือครูในการเตรียมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น จัดหาสื่อการสอน เป็นผู้ปกครองอาสา วิทยากรให้ความรู้เด็ก					
3. ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับและครูที่โรงเรียนเนื่องในโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันแม่					
4. ผู้ปกครองขอ/ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กร่วมกันกับครู					
5. ผู้ปกครองติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กด้วยวิธีการต่างๆกับคุณครูประจำชั้น เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน/ประจำสัปดาห์					
6. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนด้านบริจาครทรัพย์ แรงงาน วัสดุครุภัณฑ์ให้ครูใช้ประกอบการสอน					

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวรวี ศิริปริชยากร เกิดวันที่ 22 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2527 จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ระดับการศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ. 2549
และ Master of Science (Major in Early Childhood Education) University of Houston
Clear Lake

ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม SDU Linguists
Club ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก และรับผิดชอบและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษา
ทุกชั้นปีในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์ฯนครนายก

ผลงานทางวิชาการ

ประเภทงานวิจัย การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ด้วยการพัฒนาหนังสือนิทานภาษาอังกฤษ
อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ตามแบบจำลอง ADDIE (พ.ศ. 2558)

ประเภทงานวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับ
พัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัด
นครนายก ร่วมกับ ดร.ชัยยศ ชวาระนอง และ ว่าที่ร้อยตรีหญิงขวัญใจ จริญญาทัศน์กร (ปีงบประมาณ
58 – กำลังดำเนินการ)

ประเภทงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ กลวิธีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่มี
ประสิทธิภาพผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุ
ศาสตร์ การศึกษาปฐมวัย ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก (พ.ศ. 2559)